

FLESBERG KOMMUNE

RÅDMANNENS FORSLAG BUDSJETTRAMMER 2009 / ØKONOMIPLAN 2010 - 2012

Innhold

1. Innledning	2
2. Det kommunale styringssystemet	5
3. Kommunens rammebetingelser	6
a) Frie inntekter	7
3.a.1. Skatt og rammetilskudd	7
3.a.2. Eiendomsskatt	8
3.a.3. Konesjonsavgifter	8
3.a.4. Konesjonskraftinntekter	8
3.a.5. Momskompensasjon	8
3.a.6. Rentekompensasjon for investeringer og andre frie inntekter	9
b) Øremerkede tilskudd	9
c) Lønns- og prisvekst, pensjonsutgiftene og arbeidsgiveravgift	9
d) Statlige nyordninger, føringer, m.v.	10
4. Drift	13
a) Driftsresultat	15
b) Langsiktig gjeld – rentevilkår	15
c) Oversikt over fondsmidler	16
d) Status – Robek	17
e) Driftsoversikt	17
f) Tjenesteproduksjon	17
4.f.1. Fellestjenesten	18
4.f.2. Oppvekst og kulturetaten	21
4.f.3. Nav Numedal - Sosial og barneverntjenesten	26
4.f.4. Helse og omsorgstjenesten	29
4.f.5. Teknikk, plan og ressurs	35
5. Investeringer	39
6. Helse, miljø og sikkerhet	41
Vedlegg	44
1. Kommunale avgifter og gebyrer	44
2. Obligatoriske oversikter	53
3. Selvkostberegning	57
4. Konsekvensjusteringer i driften	58

Budsjett 2009 – Økonomiplan 2010-2012

1. Innledning

Kommunelovens § 44 sier at kommunen hvert år skal utarbeide en rullerende økonomiplan som dekker minst de 4 neste budsjettårene. Økonomiplanen skal omfatte hele kommunens virksomhet, og gi en realistisk oversikt over sannsynlige inntekter, forventede utgifter og prioriterte oppgaver i planperioden. Økonomiplanen skal være satt opp på en oversiktlig måte.

Kommunelovens § 45 omhandler krav til budsjett for kommende budsjettår. I Flesberg kommune er budsjetttrammer for kommende år lik det første året i økonomiplanen.

Selve økonomiplandokumentet ble forrige år endret i forhold til tidligere år. Dette var resultat av både innspill på tidligere dokument, interne behov og behovet for å harmonisere denne typen dokumenter med dem vi deler økonomifunksjonen sammen med (Rollag og Nore og Uvdal). Vi har i det foreliggende forslag ikke gjort store endringer i forhold til fjorårets dokument.

Å bruke samme maler og oppsett er med på å effektivisere prosessene, men gir også nyttig erfaringsutveksling over kommunegrensene. Forhåpentlig gir dette en enda bedre oversikt. Vi viderefører forsøket med å få frem noen målindikatorer på hver etat, og på noen utvalgte tjenester. Utvikling av de riktige indikatorene krever både prosess og tid, og hvordan disse indikatorene fungerer i forhold til rapportering må en rett og slett skaffe seg mer erfaring med. Så får politikere, administrasjon og andre lesere heller gi oss tilbakemeldinger og tips om forbedringer på målindikatorene.

Budsjettprosess og økonomi

Budsjettarbeidet denne høsten har vært preget av at det på den ene siden er en styrking av kommuneøkonomien fra statlig hold. På den andre siden er kostnadsveksten høyere enn på lenge. Dette skyldes i hovedsak lønns- og prisvekst, men også endringer i brukerbehov som gir økte kostnader. Dette medfører et stramt budsjettopplegg der man i hovedsak greier å ta med konsekvenser som følger av dagens drift; mens det i liten grad er rom for å opprette nye tiltak. Vi opprettholder inndeckningsplanen for tidligere års akkumulerte underskudd, og dekker inn siste del av underskuddet i 2009 med kr. 928.000. Dette greier vi bl.a. ved å gjøre midlertidige endringer innenfor skoleområdet, som også skal bidra til å løse plassproblemene på Lampeland skole. Driftsresultatet i 2009 er tilfredsstillende, men er svakt utover i perioden; noe som gjør at det må ytterligere tiltak til. Her bør det igangsettes prosesser i 2009 for å komme opp med tiltak både på utgifts- og inntektssiden. Det er viktig at det i løpet av budsjettprosessen kommer politiske signaler i så henseende.

Når det gjelder investeringer, så økes disse noe i forhold til foregående år. Tydelige behov innenfor spesielt bredbånd, vann, avløp og vei prioriteres. Likeledes større vedlikehold på skolene. Av andre viktige tiltak ligger ny minibuss inne, samt en ytterligere satsning på IKT i skolen. Forslaget til investeringsbudsjett markerer mangelen på handlingsrom. Kun må-tiltak har rådmannen funnet rom for å prioritere i første del av perioden, og dette må lånefinansieres.

Innretningen på låneordningen til nye skolebygg er ikke klar enda. Rådmannen vil derfor komme tilbake til kommunestyret i 2009 med siktemål å komme i gang med prosjekteringsarbeide for ny skole. Det er signalisert mulig boligbehov for ulike grupper (rus, psykiatri, omsorg, flyktninger m.m.) i form av leiligheter sentralt i kommunen. Også her er det aktuelt å fremme egne saker i 2009. Til begge disse formålene fins det relativt gunstig finansiering, og situasjonen i finans og bygge- og anleggsbransjen gjør at det kan komme ytterligere virkemidler der det forventes at kommunene tar en aktiv rolle.

Medarbeidere

De siste årene har inneholdt krevende, men nødvendige prosesser for å bringe økonomien i balanse og det skal ikke stikkes under en stol at slitastjen merkes innimellom. Vi har likevel gode forutsetninger for å lykkes med endringsarbeidet ut fra den basisen vi har i positive medarbeidere, som tar i et tak når det trengs. Det er fortsatt en stor utfordring å ha nok fokus på personalutvikling og HMS-arbeidet i vår bedrift. Vi har nå både verktøy og systemer som er utviklet gjennom flere år,

og vier da også HMS-arbeidet et eget kapittel i økonomiplanen for å sette enda mer fokus på dette. Vi forsøker også å trekke inn medarbeiderdimensjonen i våre målindikatorer for å dreie mer fokus på den viktigste ressursen vi besitter. Dette ønsker vi også å følge opp bedre gjennom både månedsrapporteringer og tertialrapporter.

Vår arbeidsgiverplattform er utviklet i hovedsak gjennom to større organisasjonsutviklingsprosesser de siste 20 årene, og har blitt bearbeidet årlig gjennom mange mindre prosesser. Dette fortsetter i 2009 med fokus på at oppdateringen av plattformen har basis i den nye kommuneplanens visjoner og mål.

Rådmannen vil også ha fokus på kommunens omdømme som en god og meningsfull arbeidsplass, og det er i den sammenheng satt i gang en prosess der målet er å få utarbeidet gode kommunikasjonsstrategier for kommunen. Dette arbeidet vil fortsette i 2009.

Tjenester

Rådmannen vil konkludere med at det foreliggende forslag til årsbudsjett 2009 og økonomiplan 2009 – 2012 fortsatt vil sikre tjenester av god kvalitet i kommunen vår. Det er viktig å understreke at kostnadsveksten enten den kommer i form av lønnsvekst eller endrede brukerbehov (konsekvensjusteringer) faktisk betyr at vi opprettholder den gode kvaliteten vi har.

Endringsprosesser er i gang både innad i kommunen og på tvers av kommunegrensene på det som angår tjenester. Interkommunalt samarbeid vil fortsatt ha høy prioritet i søken etter gode fellesløsninger til beste for kvalitet på tjenester og kostnadseffektivitet.

Den kommunale økonomien er, ut fra rådmannens vurdering, ikke det som truer tjenestetilbudene våre mest. Den største trusselen for tjenestetilbud ligger i mangel på arbeidskraft innenfor en del tjenester. Konkurransedyktig lønn, oppdaterte lokaler og et godt arbeidsmiljø er det beste middelet vi har for å kunne motvirke denne trusselen.

Samfunnsutvikling og regionalt samarbeid

Ved siden av å være en demokratisk arena og det å være tjenesteprodusent, så har også kommunen en viktig rolle som samfunnsutvikler. Rollen medfører et ansvar for å planlegge langsiktig i forhold til både bærekraft, folkehelse, trivsel og samfunnsikkerhet og beredskap. I rollen som samfunnsutvikler så har kommunen en viktig oppgave i å legge til rette for de **arenaene** som er med på å styrke identiteten til kommunens innbyggere. Første del av rulleringen av kommuneplanen har vært en god prosess i så måte. Det har også prosessen med ny skolestruktur og kartlegging av behov for rehabilitering og ombygging av skolene. Ikke alle er enig gjennom slike prosesser, men vår prosess har vært tilgjengelig for alle som har villet delta, og mange har gitt sine bidrag for at vi skal få de beste løsningene. Det handler, etter rådmannens vurdering, om å skape gode arenaer og strukturer lokalt som er robuste nok for fremtiden.

I et fremtidsbilde så er det ikke noen selvfølge at Flesberg kommune består som egen administrativ enhet. Ved å følge med på de sentrale politiske partienes politikk m.h.t. kommunesektoren, så er det all grunn til å være beredt på at kommuneinndeling igjen vil komme på dagsorden. I et slikt bilde er det svært viktig å ha lagt strukturer og planer som sikrer at det fortsatt er rom for bosetting og verdiskapning i vår kommune.

Bygging av samfunns viktig infrastruktur som bredbånd er et godt eksempel på at man har jobbet planmessig og vært forutseende for å møte fremtiden best mulig. Dette spleiselaget gjør nå at flere av innbyggerne i Numedal får bredbåndskapasitet i form av fiber. Denne kapasiteten kan utvilsomt mer sentrale strøk misunne oss. Dette har ikke kommet av seg selv: 7 – 8 års innsats gjennom flere prosjekter, samt at kommunene i Numedal har gått sammen om å kjøpe kapasitet, er det som har vært forutsetningen for å lykkes med en sånn satsing. Uten aktive Numedalskommuner som har tatt samfunnsutviklerrollen på alvor, så ville bredbåndssatsningen i Numedal vært umulig.

Kommunedelplanen for Blefjell er en annen viktig premis for videre utvikling. Planarbeidet krevde stor ressursinnsats fra oss som kommune, og alle andre som var involvert i prosessen. Denne planen vil gi positive ringvirkninger for flere generasjoner fremover i form av økt næringsvirksomhet, standardheving på hytter og i hytteområder, bedre veisystemer, og bedre sti- og løypenett, for å nevne noe. Dette til tross for at det pr. i dag er svært lav aktivitet på hyttemarkedet. Det å ha klare planer er et viktig konkurransefortrinn når markedet igjen snur. Dette er også et godt eksempel på at kommunen har tatt rollen som samfunnsutvikler på alvor, og der lokalsamfunn og kommune vil kunne oppleve gode resultater i årene som kommer. Ved siden av løpende planlegging som følge av Blefjellplanen, så vil selvsagt sluttbehandling av kommuneplanen og trafikksikkerhetsplanen ha fokus på plansiden i 2009.

På hvilken måte kommunen tar rollen sin som samfunnsutvikler; er med på å skape kommunens **omdømme**. Hvilket omdømme vi har; er igjen med på å bestemme om folk vil flytte hit og bo her. Det er også med på å bestemme om vi får søkere til de viktige stillingene på sykehjemmet, i skolen, og i barnehagene, for å nevne noen. Den **samfunnsaktive** kommunen får gjennomgående et bedre omdømme enn kommuner som bare har internfokus, og er tilbakelelte i forhold til utviklingen i verden rundt seg. Numedalskommunene har de siste årene gjort viktige grep for ikke å bli akterutseilt. Denne arbeidsmetodikken og tilnærmingen på store utfordringer må fortsette. Antall innbyggere er en kritisk faktor for både kommuneøkonomi og som grunnlag for tjenestetilbud og fritidstilbud lokalt. Den viktigste jobben blir derfor, etter rådmannens vurdering, å legge til rette for vekst i folketallet i årene som kommer.

Regionalt samarbeid vil fortsatt være viktig for oss, og Kongsbergregionen er den arenaen som vi formelt inngår i. Aktiviteten her er økende, men vi skal ikke stikke under en stol at samarbeidet med de to andre Numedalskommunene er tett.

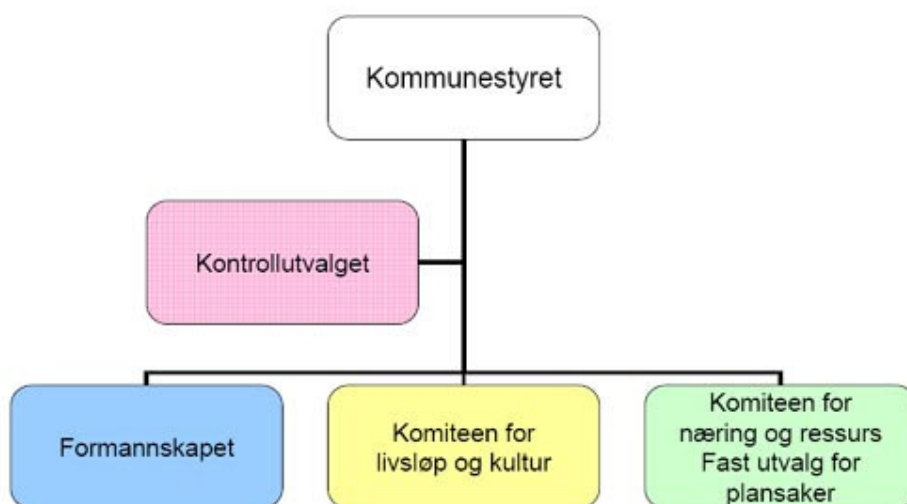
Numedalskommunene begynner å få en lang tradisjon i samarbeid, og i Flesberg kommune har jeg som rådmann hatt en marsjordre fra politisk hold som er å samarbeide der det er mulig og tjenlig. Den marsjordren er jeg svært komfortabel med, og har også med meg en administrasjon som ser det likedan.

Flesberg kommune er avhengig av samarbeid både av hensyn til økonomi og av hensyn til å ha tilstrekkelig kompetanse på alle områder. Felles økonomifunksjon i Numedal (FØNK) lar jeg også i år stå som et veldig godt eksempel på hva som er mulig å få til. Og også i år håper jeg økonomiplandokumentet står som et godt bevis på kvaliteten i det arbeidet som legges ned i det samarbeidet.

Jon Gjæver Pedersen
Rådmann

2. Det kommunale styringssystemet

Politisk organisering

Flesberg kommune etatskart

3. Kommunens rammebetingelser

Utvikling i befolkningen siste 6 år

Figuren under viser utviklingen i folketallet de siste 6 årene.

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	01.07.2008
Folkemengden i alt	2532	2523	2512	2517	2529	2523	2529
0-5 år	193	203	199	205	195	179	170
6-15 år	336	327	324	320	333	344	345
16-66 år	1 627	1 620	1 622	1 626	1 627	1 604	1622
67-79 år	238	228	234	235	233	248	250
80 år og eldre	138	145	133	131	141	148	142

Befolkningstallet total sett har vært meget stabil i Flesberg kommune i denne perioden. Tabellen viser utviklingen innen de forskjellige aldersgruppene.

Prognose folketall

Prognosen for folketallsutviklingen bygger på SSB's prognose for middels folketallsutvikling (finnes på internettadresse - <http://www.ssb.no>). Prognosen er lagt til grunn for beregning av de frie inntektene.

Figuren under viser prognostisert utvikling i befolkningens alderssammensetning og total folkemengde.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Folkemengden i alt	2526	2520	2533	2540	2551	2569	2578
0-5 år	170	170	171	171	172	171	174
6-15 år	359	360	355	357	362	355	358
16-66 år	1 637	1 631	1 639	1 631	1 613	1 613	1 607
67 år og eldre	360	359	368	381	404	430	439

Prognosene viser en vekst i folketallet på 52 personer fra 2009 til 2015. Aldersgruppen 0-15 er stabil, mens gruppen 16-66 år går ned med 30 personer og aldersgruppen over 67 år øker med 79 personer.

a) Frie inntekter

Frie inntekter består av rammetilskudd, skatteinntekter (fra private og foretak), eiendomsskatt, momskompensasjon og andre ikke øremerkede statlige tilskudd, og er hovedfinansieringskilden for driftsrammene.

3.a.1. Skatt og rammetilskudd

Forslaget til statsbudsjett for 2009 legger opp til en nominell vekst i kommunenes frie inntekter – skatt og rammetilskudd - på 6,3 prosent i forhold til nytt anslag på regnskap 2008. Med en anslått pris- og kostnadsvekst (kommunal deflator) på 4,5 prosent, blir den reelle veksten i frie inntekter neste år på 1,7 prosent. Skatteveksten er anslått til 7,9 prosent. Høyeste lovlige skattøre for 2009 er foreslått til 12,80 pst, økning på 0,75 fra 2008. Økningen i skatteøret har sammenheng med avvikling av selskapsskatt. Inntektene kommunene mister ved avvikling av den kommunale selskapsskatten kompenseres med økningen i skatteøret for den personlige skatteyter.

Tabellen nedenfor viser utvikling i de frie inntektene de siste årene.

	<u>2003</u>	<u>2004</u>	<u>2005</u>	<u>2006</u>	<u>2007</u>	<u>2008</u>	Forslag 2009
Skatt	42 782	40 730	45 229	49 549	48 242	51 173	53 744
Rammetilskudd	28 902	26 349	27 318	36 484	41 684	40 103	46 455
Sum frie inntekter	71 684	67 079	72 547	86 033	89 926	91 276	100 199
<i>Nominell vekst (%)</i>		-6,42 %	8,15 %	18,59 %	4,53 %	1,50 %	9,78 %

Tabellen viser at vi har nominell økning i de frie inntektene på 9,78 % fra opprinnelig budsjett 2008 til 2009. Korrigerer vi for at psykiatritilskuddet er innlemmet i rammetilskuddet fra 2009 blir den nominelle veksten 7,5%.

Den store endringen i 2006 skyldes bl.a. at regionaltilskuddet økte fra 3,3 til 4,9 millioner kroner og at kommunen fikk 2 millioner kroner ekstra i skjønnsmidler. Skjønnsmidlene er videreført i 2007 med 1,5 millioner kroner og i 2008 med 0,8 millioner kroner og i 2009 med 1 million kroner.

Enkeltelementene i skatt og rammetilskudd for 2009 og i økonomiplanperioden framkommer i tabellen nedenfor.

(mill. kr)	2008	2009	2010	2011	2012
Innbyggertilskudd	19 028	24 026	24 208	24 208	24 208
Utgiftsutjevning	11 626	13 729	13 729	13 729	13 729
Overgangs- og nyordninger	589	322	475	475	475
Regionaltilskudd	5 296	5 535	5 535	5 535	5 535
Ordinært skjønn inkl. komp. for økt a.a.avg.	800	1 000	0	0	0
Sum rammetilskudd ekskl. inntektsutjevning	37 339	44 612	43 947	43 947	43 947
Selskapsskatt	1 128	0	0	0	0
Netto inntektsutjevning	2 432	1 843	1 933	1 978	1 978
Sum rammetilskudd	40 899	46 455	45 880	45 925	45 925
Skatt på inntekt og formue	49 920	53 744	53 559	53 559	53 559
Sum frie inntekter	90 819	100 199	99 439	99 484	99 484

Kommentarer:

- Innbyggertilskuddet utgjør 9.500 kroner pr innbygger i 2009. Folketallet pr 1.7.2008 (2.529 innbyggere) er lagt til grunn i denne beregningen. Ved økning i innbyggertallet øker innbyggertilskuddet.

- Kommunens utgiftsbehov i forhold til landsgjennomsnittet utgjør 13,7 millioner kroner (5.428 kroner pr innbygger). Kommunens utgiftsbehov er 1,168 i forhold til landsgjennomsnittet. Landsgjennomsnittet er 1.
- Regionaltilskuddet er et særskilt regionalpolitisk virkemiddel. For å få fullt tilskudd skal kommunen ha under 3.200 innbyggere og skatteinntekter under 120 % av landsgjennomsnittet de siste tre år.

	<u>2004</u>	<u>2005</u>	<u>2006</u>	<u>2007</u>	<u>2008</u>	<u>2009</u>
Flesberg kommunes skatteinngang i % av landsgjennomsnittet	91,10 %	92,60 %	91,70 %	92,60 %	92,40 %	92,3 %

- Den kommunale delen av selskapsskatten er avviklet fra 2009. Inntektsbortfallet ved avvikling av den kommunale selskapsskatten kompenseres ved at kommunen får en økt andel av skatten fra inntekt og formue fra personlige skatteyter. I 2008 utgjør den kommunale andelen av selskapsskatten 1,1 millioner kroner for Flesberg kommune.
- Skjønnsmidler. Flesberg kommune får 1 million kroner i ekstraordinære skjønnsmidler for 2009
- Skatteinntektene - Kommunens økning i skatteinntekter i forhold til revidert nasjonalbudsjett er anslått til 7,3 %. Landsgjennomsnittet til 7,9 %.

3.a.2. Eiendomsskatt

Eiendomsskatten i Flesberg kommune omfatter verker og bruk og utgjør 7 promille av taksert verdi. Utviklingen de siste fem årene fremkommer i tabellen nedenfor.

i hele 1000 kr	<u>2004</u>	<u>2005</u>	<u>2006</u>	<u>2007</u>	<u>2008</u>	<u>2009</u>
Eiendomsskatt	1 822	1 822	2 075	2 300	2 500	2 500

3.a.3. Konesjonsavgifter

Flesberg kommune får 400.000 kroner i konsesjonsavgifter som avsettes til næringsfond.

3.a.4. Konesjonskraftinntekter

Kommunens konsesjonskraft (11,8 GWh) er solgt på 1-årskontrakt til Flesberg e-verk. I avtalen er det tatt hensyn til at kommunen kjøper tilbake kraft til kommunens egne anlegg til netto pris for hele 2009. Resterende kraft er solgt i tråd med dagens marked. Kommunens netto inntekter er beregnet til 2,1 millioner kroner i 2009.

3.a.5. Momskompensasjon

Momskompensasjonsordningen ble innført fra 2004. Formålet med ordningen er å nøytralisere de konkurransevridninger som kan oppstå som følge av merverdiavgiftssystemet, ved at kommunenes kjøp av varer og tjenester fra private gjennom ordningen blir likestilt med kommunal egenproduksjon.

Ordningen skal være selvfinansierende ved at kommunene får refundert momsen på kjøp av varer og tjenester, samtidig som kommunene trekkes i rammetilskuddet med noenlunde tilsvarende beløp som momsrefusjonen utgjør.

Flesberg kommune har følgende årlig trekk for momskompensasjon i rammetilskuddet:

Samlet momsuttrekk **3,5** mill. kroner.

Momskompensasjonen for 2009 er beregnet til 2,1 millioner kroner.

(1.000 kr)	R 2004	R2005	R2006	R2007	B2008	B2009
Momskompensasjon drift	1 880	2 741	2 869	2 847	2500	2100
Momskompensasjon investering	832	686	444	501	0	0
Sum momskompensasjon	2 712	3 427	3 313	3 348	2 500	2 100

Tabellen viser at Flesberg kommune får mindre i momskompensasjon enn trekket som ble foretatt i rammetilskuddet.

3.a.6. Rentekompensasjon for investeringer og andre frie inntekter

3.a.6.1. Rentekompensasjon for investeringer

Skole: Investeringstilskudd reform 97 – 300.000 kroner

Eldreomsorg: Kompensasjonstilskudd omsorgsboliger og ombygging sykehjem – 1.600.000 kroner

b) Øremerkede tilskudd

Psykiatritilskudd: Øremerket tilskudd til psykiatri er fra 2009 innlemmet i rammetilskuddet. For Flesberg utgjør dette ca 2 millioner kroner. Aktiviteten i vedtatt psykiatriplan videreføres på 2008 nivå.

Barnehagetilskuddet er fortsatt øremerket

c) Lønns- og prisvekst, pensjonsutgiftene og arbeidsgiveravgift

Lønns- og prisvekst

I statsbudsjettet anslås prisveksten for kommunale varer og tjenester (kommunal deflator) fra 2008 – 2009 til 4,5 prosent. Kommunenes lønns- og prisvekst kompenseres ved å øke rammetilskuddet med den kommunale deflatoren.

Kommunal deflator er sammensatt av lønnsveksten og prisveksten på varer og tjenester:

Lønnsvekst	5 %	0,635
Prisvekst	3,6 %	0,365
Deflator	4,5 %	1

Arbeidsgivers andel av pensjonsutgiftene

I budsjettforlaget er normalpremien for pensjonsutgiftene, basert på aktuarberegninger av KLP, lagt til grunn. Beregningene gir følgende beregningssatser for 2009:

- KLP 16 % av brutto lønnsutgift inkl. reguleringspremie og ansattes andel
- STP 15 % av brutto lønnsutgift inkl. ansattes andel

Arbeidsgiveravgift

Arbeidsgiveravgift er budsjettet med 14,1%

d) Statlige nyordninger, føringer, m.v.

Forslag til statsbudsjett 2009:

Barnehager

Regjeringens mål er full barnehagedekning, høy kvalitet og lav pris.

Det ble opprettet 18 000 nye heltidsplasser i 2007. Dette gav om lag 14 900 nye barn plass i barnehage og er den største kapasitetsøkningen siden barnehageforliket ble innført i 2003. Ved utgangen av 2007 gikk om lag 250 000 barn i ordinær barnehage eller familiebarnehage. 264 000 barn skal på landsbasis kunne få et barnehage tilbud ved utgangen av 2008.

I statsbudsjettet for 2009 er det foreslått midler til 2 000 nye barnehageplasser. Man antar at disse plassene vil gi rom for 1 000 flere barn. Totalt skal 265 000 barn kunne ha et tilbud ved utgangen av 2009.

Foreldrebetalingen for en barnehageplass foreslås videreført på samme nominelle nivå som i 2008 helt frem til målet om maksimalpris på 1 750 kroner (2005-kroner) er nådd. Dette vil trolig skje i 2012. Foreldrebetalingen for et ordinært heltidstilbud vil dermed maksimalt utgjøre kr 2 330 pr. måned og kr 25 630 pr. år.

Totalt øker de øremerkede tilskuddene til barnehager nominelt med 2,7 milliarder kroner (målt fra saldert budsjett 2008). Satsene for driftstilskudd til barnehager er prisjustert, i tillegg foreslås en økning i satsene som kompensasjon for inntektsbortfall ved nominell videreføring av maksimalprisen.

Tilskudd til etablering av nye, ordinære plasser videreføres nominelt på 2008-nivå.

Satsene for tilskudd til barnehageplasser i midlertidige lokaler økt i RNB 2008 (til 20 000 kroner pr plass). Satsene videreføres i 2009.

Regjeringen tar sikte på å innføre en lovfestet rett til barnehageplass fra 2009. Dette innebærer at barn som har fylt ett år innen utgangen av august det året det blir søkt om barnehageplass, har rett til barnehageplass. Retten skal oppfylles fra august samme år, og barn skal ha rett til en plass i en barnehage godkjent etter barnehageloven i den kommunen der de bor. Kommunen fastsetter søknadsfrist for opptak i barnehagene og skal ha minimum ett opptak i året.

Satsing på skolen:

Regjeringen er opptatt av å styrke norsk skole. Det bevilges penger til forsterket opplæring og økt fysisk aktivitet på barnetrinnet, til utbedring av læringsmiljøet, gratis læremidler på alle trinn av videregående opplæring og videreutdanning av lærere, rektorer og skoleledere.

Regjeringen vil forsterke opplæringen i norsk/samisk og matematikk fra høsten 2009. Oppgaven vil bli forankret i opplæringsloven. I 2006 ble det lagt inn 430 mill. til innfasing av nye læremidler. Utskiftingen skal være fullført i 2008. Midlene videreføres i 2009 til forsterket opplæring. Kommunene kompenseres for helårsvirkningen på 1 mrd. kr i 2010-budsjettet.

Om lag 48 mill. kr. blir lagt inn i rammetilskuddet til kommunene for å dekke utgiftene til 2 timer fysisk aktivitet på barnetrinnet.

Ordningen med gratis læremidler ble innført for videregående trinn 2 høsten 2007 og utvidet med trinn 3 i 2008. Høsten 2009 fullføres ordningen gjennom innfasing av trinn 1. Regjeringen foreslår å legge inn 347 mill. i rammetilskuddet til fylkeskommunene.

Regjeringen er opptatt av kompetanseheving innen skolen og vil opprette et varig system for etter- og videreutdanning av lærere, rektorer og skoleledere. Det bevilges 417 mill. kr. til dette formålet i 2009. Midlene blir øremerket.

Rentekompensasjonsordninger:

Den nye rentekompensasjonsordningen for **skole- og svømmeanlegg** skal vare 8 år, og det tas sikte på en total investeringsramme på 15 milliarder. I 2009 vil regjeringen gi rentekompensasjon innenfor en låneramme av to milliarder. Budsjetteffekten av dette i 2009 vil være 62 millioner.

Regjeringen ønsker å bidra til at det blir investert i **istandsetting av norske kirker**. Derfor foreslås for 2009 en ny rentekompensasjonsordning for kirkebygg med investeringsramme på 800 mill. kroner. Budsjettvirkningen for 2009 vil være på 25 mill. kroner.

Husbanken forvalter ordningene. Det legges til grunn at det i løpet av kort tid kommer signaler om ordningens øvrige utforming i forhold til fylkesvise/kommunevise rammer osv.

Rentekompensasjonen beregnes sjablonmessig med utgangspunkt i et serielån med 20 års løpetid, 5 års avdragsfrihet og flytende rente i Husbanken.

Investeringsstilskudd til omsorgsboliger og sykehjem

Fra 2008 ble det innført et nytt investeringsstilskudd til omsorgsboliger og sykehjemsplasser. Målgruppen for ordningen er personer med behov for heldøgns tjenester uavhengig av alder, funksjonshemming og diagnose. I tillegg til eldre inngår bl.a. personer med psykisk sykdom, utviklingshemning og rusproblemer. Engangstilskudd som i gjennomsnitt dekker 25 % av anleggskostnadene. Det har i 2008 vært høy søknadsinngang. For å møte behovet i kommunene foreslås det at det blir gitt tilsagn til ytterligere 1000 nye enheter i 2009.

Tilskuddet er et engangstilskudd, og dekker i gjennomsnitt 25 pst. av kostnadene. For sykehjemsplasser blir 30 pst. (maksimalt 624 400 kroner) av kostnadene dekket og for omsorgsboliger 20 pst. (maksimalt 417 600) av kostnadene. Kostnadstak 2009: 2,088 mill. kr pr omsorgsbolig/sykehjemsplass.

Husbanken forvalter ordningen. Husbanken skal innhente uttalelser fra Fylkesmannen om prosjektene er i samsvar med kommunens behov, og om investeringer og drift knyttet til prosjektene er innarbeidet i årsbudsjett og økonomiplan.

Ressurskrevende tjenester

Den nye modellen fra 2008 innebærer følgende:

- Inntektsføring av tilskuddet samme året som utgiftene påløper
- Kommunene får en innbetaling i 2008, basert på kommunens kostnader i 2007
  - Skal føres mot likviditetsreserven i balansen
  - Skal ikke føres i driftsbudsjett/-regnskapet
- Kommunene skal føre inntekter i 2008 basert på utgifter i 2008, som vil bli utbetalt i 2009
  - Motpost blir fordring på staten i balansen

Innslagspunktet prisjusteres på vanlig måte og vil i 2009 bli på 835 000 kroner (800 000 i 2008). Det er lagt til grunn en økning i antall tjenestemottakere på 4 % og en reell vekst i utgifter pr. tjenestemottaker på 2 % i 2009.

Kompensasjonsgraden er 85 %.

Stortinget ba regjeringen vurdere endringer som hensyntar mottakere over 67 år. Regjeringen har **ikke funnet rom** for å prioritere dette innenfor de gitte budsjetttrammene.

Andre momenter/forhold

Forbedret bostøtte

Regjeringen foreslår en ny og forbedret bostøtteordning, med iverksetting 1. juli 2009, og med første utbetaling i august. Omleggingen vil åpne for 45 - 50 000 nye mottakere av bostøtte i tillegg til de vel 100 000 som får bostøtte i dag: Søkerne må ikke lenger ha barn eller være trygdet e.l. for å få bostøtte, kravene til bolig moderniseres slik at også de som bor uten separat kjøkken og soverom kan få bostøtte, finansieringskravet fjernes helt og inntektsgrensene heves

slik at flere barnefamilier kan få bostøtte. Forslaget innebærer dessuten en betydelig forenkling av reglene. Det vil bli lagt fram en egen stortingsproposisjon om kort tid (7.11).

I 2009 medfører omleggingen en økt bevilgning til bostøtte på 303 mill. kroner. Videre legges det til grunn at nye mottakere gradvis vil komme inn under ordningen, slik at omleggingen av bostøtten først vil få full effekt det fjerde budsjettåret (2012). Bevilgningen til bostøtte vil da ligge i overkant av 1 mrd. kroner over nivået i 2008.

Det legges til grunn at 30 pst. av økningen i bevilgningen til bostøtte finansieres ved et trekk i rammetilskuddet til kommunene. Dette fordi en bedret bostøtte innebærer innsparinger for kommunene, særlig i forhold til sosialhjelp og kommunal bostøtte. De resterende 70 pst. dekkes av staten. Det kommunale bidraget blir på 87,1 mill. kroner i 2009 og øker til om lag 300 mill. kroner i 2012.

Endringer i garantiforskriften

Kommuner og fylkeskommuner kan garantere for andres økonomiske forpliktelser, så sant den det garanteres for, ikke driver næringsvirksomhet

Endringen i garantiforskriften medfører at kommuner og fylkeskommuner kan velge om de vil stille garanti for tredjepersons økonomiske forpliktelser i form av selvskyldnerkausjon, ikke bare ved simpel kausjon som før forskriftsendring.

Endringen vil gi kommunene og fylkeskommunene økt valgfrihet. Det kan i enkelte tilfeller være gode grunner til å stille selvskyldnergaranti fremfor simpel garanti, ved at den det garanteres for kan få rimeligere lån.

Kommunen påtar seg noe større risiko ved denne type garanti, og dette setter blant annet større krav til kommunenes kredittvurdering. Ved mislighold kan de økonomiske konsekvensene føre til likviditetstap og kostnader i forbindelse med regresskrav. Det er kommunenes ansvar å vurdere hvilken ordning de ønsker å tilby i hver enkelt garantisak.

Momskompensasjon

For budsjett- og regnskapsåret 2010 skal minimum 20 prosent av merverdiavgifts-kompensasjonen fra investeringer overføres til investeringsregnskapet. For 2011 skal minimum 40 prosent overføres, for 2012 minimum 60 prosent og for 2013 minimum 80 prosent. Fra og med budsjettåret 2014 skal merverdiavgiftskompensasjonen fra investeringer i sin helhet regnes som inntekter knyttet til investeringsprosjekter og føres i investeringsregnskapet.

Fram til og med budsjett- og regnskapsåret 2013 skal merverdiavgiftskompensasjon fra investeringer, som i dag, inntektsføres i driftsregnskapet. I denne perioden vil det altså ikke være anledning til å inntektsføre denne kompensasjonen i investeringsregnskapet. Den pålagte overføringen fra driftsregnskapet til investeringsregnskapet vil være å anse som midler reservert særskilt formål og derfor være unntatt strykingsreglene i driftsregnskapet etter regnskapsforskriften § 9 første til tredje ledd.

Forskriftens krav om å overføre deler av den årlige kompensasjonen fra drifts- til investeringsregnskapet er et minimumskrav. Kommuner og fylkeskommuner står naturligvis fritt til også å vedta at en større del av, eventuelt hele, kompensasjonen fra investeringer skal overføres til investeringsregnskapet. Dersom driftsregnskapet i slike tilfeller skulle vise seg å gi et regnskapsmessig merforbruk ved regnskapsavslutningen, slik at stykningsreglene kommer til anvendelse, vil eventuelle overføringer utover minimumskravene ikke være unntatt strykingsreglene (med mindre overføringen er vedtatt av andre enn kommunestyret eller fylkestinget selv, jf. forskrift om årsregnskap og årsberetning § 9 første ledd første punktum).

4. Drift

Dersom dagens driftsnivå (budsjett 2008 korrigert for lønnsoppgjør, andre endrede driftsforutsetninger, vedtak i 2008 osv (kalt konsekvensjusteringer)) videreføres med de nye inntektsforutsetningene som staten legger opp til, vil driftsresultatet bli som i raden Resultat før nye driftstiltak i tabellen under:

	Rammer 2009	Rammer 2010	Rammer 2011	Rammer 2012
Inntektsramme 2008	-107 099	-106 499	-106 499	-106 499
Etatenes driftsrammer 2007	95 484	97 838	97 838	97 838
Netto renter og avdrag	5 800	6 040	5 840	5 840
Konsekvensjusteringer	10 948	10 165	10 389	10 167
Motpost avskrivninger	-5 653	-5 653	-5 653	-5 653
Resultat før nye driftstiltak	-520	1 891	1 915	1 693
Nye driftstiltak	-1541	-2362	-2362	-2362
Netto driftsresultat inkl nye tiltak	-2 061	-471	-447	-669
Netto driftsresultat i % av sum inntekter	1,92 %	0,44 %	0,42 %	0,63 %

Resultatet før nye driftstiltak viser positivt resultat på 520.000 kroner i 2009, mens resten av perioden har negativt resultat på 1,7 til 1,9 millioner kroner. Forskjellen mellom 2009 og resten av perioden kan forklares ved at kommunen har fått 1 million kroner i ekstraordinært skjønn og at det med bakgrunn i anslag fra KLP er inntektsført 1,3 millioner kroner i premieavvik i 2009.

Rådmannen foreslår følgende nye driftstiltak:

	Forslag 2009	Forslag 2010	Forslag 2011	Forslag 2012
2. Oppvekst- og kulturetaten				
* Struktur skolene	-765	-1 830	-1 830	-1 830
Adm	-83	-200	-200	-200
Økte skyssutgifter	285	685	685	685
SFO kun på Lampeland	-150	-150	-150	-150
Lag og foreninger, oppfølging av politisk forslag i 2008	72	72	72	72
3. Sosial- og barneverntjenesten				
Vaktordning barnevern Kongsberg regionen		101	101	101
6. Teknikk, plan og ressurs				
* Drift av Lyngdal skole (jfr tiltak struktur skolene)	-110	-300	-300	-300
Leasingbil befalsvakt		50	50	50
Gebyr:				
Husleie kommunale boliger +3 %	-10	-10	-10	-10
Husleie omsorgsboliger +3 %	-30	-30	-30	-30
Husleie trygdeboliger +3 %	-10	-10	-10	-10
Økning miljøavgift + 11 %	-85	-85	-85	-85
Avgift reseipientundersøkelse +3 %	-7	-7	-7	-7
Økte feieavgifter + 15 %	-58	-58	-58	-58
Vann + 13 %	-180	-180	-180	-180
Avløp + 6 %	-160	-160	-160	-160
Renovasjon + 5 %	-250	-250	-250	-250
** Byggesak + 15 %	0	0	0	0
** Oppmåling + 6 %	0	0	0	0
** Plan + 20 %	0	0	0	0
Sum endringer	-1 681	-2 692	-2 692	-2 692

* Tiltakene må sees i sammenheng.

** Gebyrøkning på byggesak, oppmåling og plan saker gir ikke grunnlag for å øke budsjettammene, kun sikre at kommunen får inn de inntektene som allerede er forutsatt i eksisterende inntektsrammer (2008).

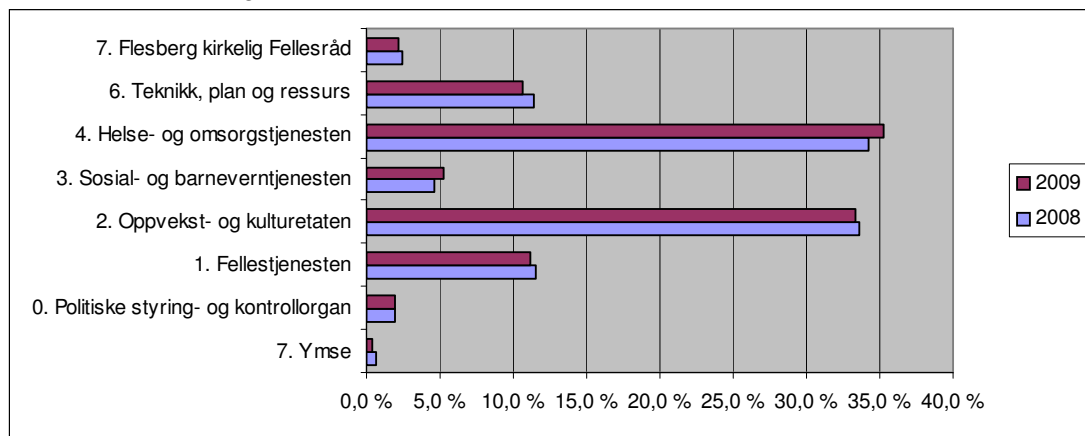
Rådmannens forslag til gebyrøkninger gir følgende prognose på dekningsgrad (se vedlegg 3 Selvkostberegning):

Vann	94 %
Avløp	98 %
Slam	100 %
Byggesak	94 %
Oppmåling	95 %
Plan	88 %
Feiing	83 %
Renovasjon	100 %

Viser for øvrig til egen prognosemodell på selvkostområdene i budsjettdokumentet.

Etatenes Driftsrammer

Figuren under viser andelen av netto driftsramme pr etat i % av totale netto driftsutgifter for kommunen i 2008 og 2009:

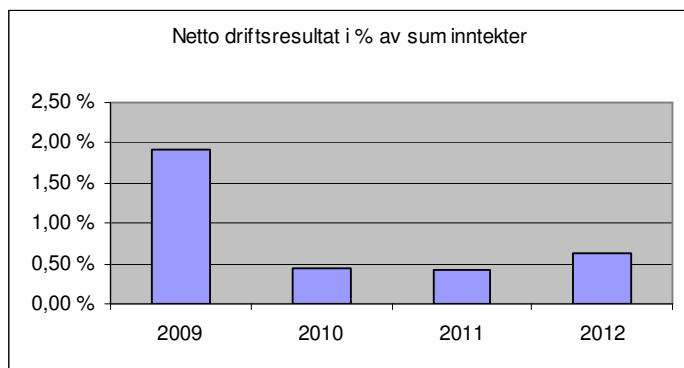

Alle enhetene har fått korrigert sine rammer med full kompensasjon av årets lønnsoppgjør (sentralt og lokalt). I tillegg er det korrigert for løpende endringer (konsekvensjusteringer) for å holde driften på tilnærmet samme nivå som i 2008.

a) Driftsresultat

Netto driftsresultat gjenspeiler kommunens handlingsrom. Fylkesmannen har en klar oppfordring til kommunen at dette handlingsrommet bør minimum være 3 % av kommunens inntekter. Det vil si at Flesberg kommune bør ha netto driftsresultat på 3,2 millioner kroner. Rådmannen legger fram forslag til økonomiplan med følgende netto driftsresultat:

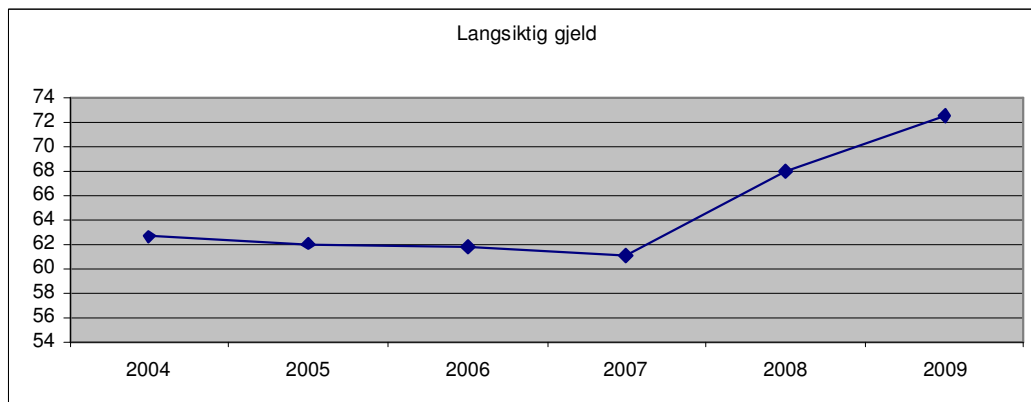
	2009	2010	2011	2012
Netto driftsresultat inkl nye tiltak	-2 061	-471	-447	-669
Netto driftsresultat i % av sum inntekter	1,92 %	0,44 %	0,42 %	0,63 %

b) Langsiktig gjeld – rentevilkår

Kommunens langsiktig gjeld har vært stabil gjennom noen år, men øker nå til over 70 millioner kroner. Dette har sammenheng med at det gjennom tid har demmet opp for større investeringsbehov og at disse investeringene finansieres ved låneopptak.

Tabellen under illustrerer denne utviklingen:

Utvikling av kommunens gjeld i økonomiplanperioden:

Langsiktig gjeld	2008	2009	2010	2011	2012
Låneopptak pr. 1.1.	61 713	68 163	72 563	75 933	74 833
Budsjett 2007	2 500				
Investeringer i budsjett 2008/økonomiplan	6 850	7 700	6 670	2 200	0
Betalt avdrag	-2 900	-3 300	-3 300	-3 300	-3 300
Saldo 31.12.	68 163	72 563	75 933	74 833	71 533
Kroner pr innbygger	26 985	28 726	30 061	29 625	28 319
% av sum inntekter		-68 %	-71 %	-70 %	-67 %

Renter

Finansreglementet for Flesberg kommune har en bestemmelse om at minimum 20 % av kommunens låneportefølje skal ha fast rente.

I låneporteføljen pr 31.12.2008 oppfylles reglementets minimumskrav. Det er for tiden sterk uro i finansmarkedet. Både fast og flytende rente ligger over nivået som ble brukt i gjeldende økonomiplan. Rådmannen har brukt følgende rentesatser i den nye fireårsperioden: I 2009 er det budsjettert med 6,5 % rente, i resten av perioden 6 %. Fast rente på 3 år 4,9 %.

c) Oversikt over fondsmidler

Fond	Budsjett		Økonomiplan		
	2008	2009	2010	2011	2012
Disposisjonsfond					
Saldo 1.1.	1 524	933	646	717	764
Tidligere disponert/øremerket	-591				
Bruk i driftsregnskapet	0				
Avsatt i driftsregnskapet	0	733	71	47	269
Bruk i investeringsregnskapet	0	-1 020			
Saldo 31.12.	933	646	717	764	1 033
Bundne driftsfond					
Saldo 1.1.	7 574	433	433	433	433
Tidligere disponert/øremerket	-7 141				
Bruk i driftsregnskapet	-400	-400	-400	-400	-400
Avsatt i driftsregnskapet	400	400	400	400	400
Saldo 31.12.	433	433	433	433	433
Ubundne investeringsfond					
Saldo 1.1.	4 328	28	28	28	28
K-sak 28/07 Bredbånd	-4 300				
Avsatt i investeringsregnskapet	0	0	0	0	0
Bruk i investeringsregnskapet	0	0	0	0	0
Saldo 31.12.	28	28	28	28	28
Sum fondsmidler til disposisjon	1 394	1 107	1 178	1 225	1 494

Kommunen har nesten ingen reserver til bruk ved eventuelt uforutsette utgifter eller inntektsvikt. Fondsreserven tilsvarer fra 0,6 til 1 % av kommunens inntekter.

Kommunen bør ha målsetting om å opparbeide en "buffer" tilsvarende minimum 3 % av kommunens inntekter, eller i overkant av 3 millioner kroner.

d) Status – Robek

Flesberg kommune er Robek kommune (**Register Over BE**tinget godkjenning og **Kontroll**). Kommunen hadde akkumulert underskudd fra 2003 og 2004 på 10,3 millioner kroner. Inndekningen har skjedd gjennom årene 2006 og 2007 med henholdsvis 2,9 og 4,6 millioner kroner. Tabellen under viser at resterende underskudd dekkes inn etter tidligere fastsatt plan og at Flesberg kommune etter denne planen er "ute" av Robek lista fra 2010.

Rest akkumulert underskudd 31.12.2007	2 770
Budsjettert inndekning 2008	-1 842
Budsjettert inndekning 2009	-928
31.12.2009	0

e) Driftsoversikt

	Årsbudsjett 2008	Rammer 2009	Rammer 2010	Rammer 2011	Rammer 2012
Skatt	-51 173	-55 589	-55 589	-55 589	-55 589
Rammetilskudd inkl. selskapskatt (tom 2006)	-39 303	-43 610	-43 610	-43 610	-43 610
Ekstraord. Skjønn	-800	-1 000			
Eiendomsskatt	-2 500	-2 500	-2 500	-2 500	-2 500
Inv.tilskudd reform 97	-300	-300	-300	-300	-300
Kompensasjon låneoptak Flesbergtnet	-1 500	-1 600	-1 600	-1 600	-1 600
Konsesjonsavgifter	-400	-400	-400	-400	-400
Kraftsalg	-2 072	-2 100	-2 500	-2 500	-2 500
Sum driftsinntekter	-98 048	-107 099	-106 499	-106 499	-106 499
7. Ymse	551	410	1 863	1 990	1 990
Driftsområder:					
0. Politiske styring- og kontrollorgan	1 772	1 945	1 880	1 945	1 880
1. Fellestjenesten	10 974	11 612	11 582	11 582	11 582
2. Oppvekst- og kulturretaten	32 084	34 890	34 723	34 753	34 753
3. Sosial- og barneverntjenesten	4 368	5 445	5 321	5 276	5 069
4. Helse- og omsorgstjenesten	32 609	37 006	36 706	36 706	36 706
6. Teknikk, plan og ressurs	10 882	11 229	11 212	11 259	11 309
7. Flesberg kirkelig Fellesråd	2 244	2 354	2 354	2 354	2 354
Sum driftsutgifter	95 484	104 891	105 641	105 865	105 643
DRIFTSRESULTAT	-2 564	-2 208	-858	-634	-856
Renteinntekter	-600	-1 100	-1 100	-1 100	-1 100
Renteutgifter	3 500	3 500	3 200	3 000	3 000
Avdrag	3 075	3 300	3 300	3 300	3 300
Låneoptak 7,7 mill i 2009 renter/avdrag		100	640	640	640
Motpost avskrivninger	-5 653	-5 653	-5 653	-5 653	-5 653
RESULTAT ETTER RENTER OG AVDRAG	-2 242	-2 061	-471	-447	-669
Avsatt til bundne driftsfond	400	400	400	400	400
Avsatt til disposisjonsfond		733	71	47	269
Inndekning av tidligere underskudd	1 842	928			
Balanse	0	0	0	0	0

f) Tjenesteproduksjon

Her følger beskrivelse av etatenes tjenester, utviklingstrekk, prioriteringer og et utvalg av målintikatorer:

4.f.1. Fellestjenesten

Hovedarbeidsområder i Fellestjenesten er; post-, journal- og arkivtjeneste for hele kommunen, sentral personaladministrasjon, IKT-funksjon, politisk sekretariat, sentralbordtjeneste og administrasjon av andre fellesoppgaver.

Arbeidsoppgaver og ansvar i Fellestjenesten kan grovt sorteres ut fra følgende innhold og målgrupper:

Tjeneste	Målgruppe
Sentralbordtjeneste og ekspedisjon	Innbyggere, fritidsbeboere, besøkende, interne brukere
Politisk sekretariat	Folkevalgte organer
Kommunal informasjon, inkl. websider/el. tjenester	Innbyggere, fritidsbeboere, interne brukere, andre off. instanser
Post/journalføring	Intern tjeneste
Sentralarkiv	Intern tjeneste
IKT	Støttefunksjon – interne brukere
Personal – utvikling og vedlikehold	Støttefunksjon – interne brukere
HMS – utvikling og vedlikehold	Støttefunksjon - interne brukere

Utviklingstrekk

Fellestjenesten er helt sentral i kommunens forvaltning gjennom arkivtjenesten, saksbehandlingsverktøy og støttefunksjonene som er knyttet til Fellestjenesten for øvrig. Omorganisering og implementering av nye verktøy har gitt de ansatte store utfordringer de senere årene. Sentralt i dette står innføring av nytt saksbehandlings- og arkivsystem som håndterer scanning og distribusjon av all post samt innføring av IP-telefoni i kommunen sammen med Rollag og Nore og Uvdal kommune. Videre har en tatt i bruk den nasjonale tjenestekatalogen på kommunens nettsider; og tatt i bruk verktøy for skjermdialog. Fellestjenesten har stått sentralt i alle disse prosessene. Samtidig har vi i løpet av 2008 håndtert et nedbemanningskrav på ½ stilling. Dette er en stor utfordring for Fellestjenesten samtidig som antall saker er økende, og kravene til effektivisering, kontroll og rapportering oppleves som stadig sterkere (nedenstående tabell viser at antall inngående Journalposter (JP) er økt med 10,8% fra 2005).

	2003	2004	2005	2006	2007
Behandlede saker (delegasjonssaker)	92	101	133	170	143
Journalposter inngående og utgående		1130			
Inngående JP (dokumenter/vedlegg i tillegg)			3 100	3380	3434

Prioritering/behov

Rammeområdet netto utgifter i rådmannens forslag for 2009 er 13 % av kommunens samlede driftsutgifter. Utviklingen i andelen av driftsutgiftene de siste årene har vært følgende:

	2005	2006	2007	Budsjett 2008	Budsjett 2009
Rammens andel av netto driftsutgifter	14,1 %	16,6 %	15,2 %	15,8 %	13 %

I 2006 ble Fellestjenesten (FT) opprettet bl.a. ved at personalressurser ble overført fra andre etater. Selv om de som var ansatt i økonomiavdelingen ble overført til Felles Økonomifunksjon i Numedal (og hvor Nore og Uvdal fikk arbeidsgiveransvaret), ligger fremdeles utgiftene til dette under Sentraladministrasjonen. Dette forklarer i all hovedsak den økning som skjedde fra 2005 til 2006. Tilsvarende gjelder når 1 årsverk på skatt i 2007 ble overført Kongsberg kommune etter vedtak om interkommunalt samarbeid. I tillegg har IKT-budsjettet økt relativt mye de senere årene som følge

av digitaliseringen av kommuneforvaltningen. Årsaken til nedgang i netto utgifter fra 2008 til 2009 er at overføringer fra kommunen til Kirkelig Fellesråd er flyttet budsjettmessig til et annet ansvar.

Sammenligning av nøkkeltall med KOSTRA – gruppe

	Flesberg	Flesberg	Flesberg	Flesberg	Gr. 02	Rollag	Nore og Uvdal
	2004	2005	2006	2007	2007	2007	2007
Netto dr.utgifter adm. styring og fellesutgifter	5 335	6 656	7.543	7 422	4 411	8 567	9 245

Som en ser har utgiftene på dette området gått ned fra 2006 til 2007 i Flesberg. Flesberg ligger her under nivået til Rollag og Nore og Uvdal, men over kommunegruppe 2 som er vår referansegruppe. Det er et generelt trekk at administrasjonsutgiftene i små kommuner ligger relativt høyt. Dette kan også ha en sammenheng med hvordan en budsjetterer, d.v.s. at det kan være forskjeller på hvor en plasserer utgiftene på funksjonsnivå.

Utviklingstrekk personell, driftsutgifter, m.v.

	2005	2006	2007	Budsjett 2008	Budsjett 2009
Lønn og sosiale utgifter (fratrasket sykepengeref.)	3 880	3 544	3 459	3 303	3 474
Andre driftsutgifter	10 710	11 736	10 608	11 289	9 379
Antall årsverk	7,3	6,4	6,4	4,9	4,9

Fellestjenesten ble etablert i 2006 hvor vi fikk tilført personalressurser fra de andre etatene tilsvarende 1 ½ årsverk. Samtidig ble FønK etablert som innebar en reduksjon av 2,3 årsverk. Det ble foretatt nedbemanning i FT med ½ stilling i 2007 med bakgrunn i tidligere kommunestyrevedtak samt at 1 årsverk på skatt ble interkommunal med Kongsberg som arbeidsgiver.

Planlagt aktivitet (nye driftstiltak) fra 2009:

I 2009 er det Stortings- og sametingsvalg og til dette kreves en god del arbeid i forbindelse med forberedelse og gjennomføring.

Arbeidsprogram 2009:

Større utredninger/arbeider	<ul style="list-style-type: none"> Slutføre arkivering i K2000. Starte prosessen med fysisk arkivering og avslutning av saker i Ephorte. Revidere/oppdatere kommunens personalreglement og HMS-reglement.
Planarbeider	<ul style="list-style-type: none"> Slutføring revisjon av plan for kriseledelsen og beredskapsplanen Utarbeide reglement for de politiske komiteene. Revisjon av kommunens politivedtekter Arkivplanen - slutføring (herunder fastsetting av rutiner).
Interkommunalt samarbeid	<ul style="list-style-type: none"> Bidra med nødvendige ressurser i pågående prosess i interkommunalt IKT-samarbeid innenfor Kongsbergregionen. Vurdere behov for interkommunalt hytte/fritidsmagasin i Numedal.
Nye reformer, lovendringer av betydning	
Annet	<ul style="list-style-type: none"> Videreutvikle kommunens arbeidsgiverplattform med hovedfokus på ledelse. Bidra med nødvendige ressurser til videreutvikling av kommunens informasjon til publikum ved hjelp av IKT og internett, herunder å tilrettelegge informasjon og

	<p>tjenester for Min-Side (e-Servicetorget) samt å utarbeide nødvendige tjenestebeskrivelser.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gjennomføring (slutføring) av Ephorte-moduler (ansettelse, byggesak og delingsmodul). • Gjennomføre kap. 3.4.1, kap. 3.4.2 og kap. 5 lønnsforhandlinger. • Forberede og gjennomføre kommunens ansvar for Stortings- og sametingsvalget. • Lage nye forskrifter om åpningstider i h.h.t. serveringsloven. Evt. interkommunalt samarbeid.
--	--

Målindikatorer:

	2005	2006	2007	2008	Mål2009
Økonomi:					
% avvik regnskap/budsjett	-1,3	+1,3	-4,8	0	0
Medarbeidere:					
Vernerunder	Ja	Delvis	Ja	Ja	Ja
Kompetansetiltak	Ja	Ja	Ja	Mer målrettet	Mer målrettet
Gjennomførte medarbeidersamtaler	Ja	Ja	Delvis	Ja	Ja
Gjennomført medarbeiderkartlegging				100%	100%
Tjeneste:					
* Journalføring av post innen 3 dager	Nei	Ja	Ja	Ja	Ja
Ansettelser innen en mnd. etter søknadsfrist	Delvis	Delvis	Delvis	Ja	Ja
Bistå etatene i personalsaker og i HMS ved behov og på kort varsel	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Fysisk arkivering og avslutning av saker		Ikke påbegynt	Ikke påbegynt	Ikke påbegynt	Påbegynnes
** Intern IKT-bistand- og hjelp i administrasjon	På dagen	På dagen	På dagen	På dagen	Telefonisk på dagen, ellers i løpet av 2 dager
Elektroniske tjenester (selvbetjening):					
Ephorte-moduler- herunder ansettelsesmodul	Nei	Nei	Nei	Påbegynt	Ja
Skjermdialog (inkl. tjenestekatalog, CRM osv.)	Nei	Påbegynt	Påbegynt	Videreutvikles	Videreutvikles
Utviklingsmål: Behov for revisjon innhold nettsider			Ikke påbegynt	Påbegynnes	Påbegynnes
Samfunn:					
Brukerundersøkelse nettsider og e-Serv.torg	Ingen	Påbegynt	Videreutvikling	Videreutvikling	Videreutvikling

* Her har vi måttet gå ned på ambisjonsnivå, da vi tidligere har hatt journalføring innen 2 dager. P.g.a. økt saksmengde og redusert bemanning, vil disse tingene nå måtte ta noe lengre tid.

**Også her blir det stadig økt arbeidsmengde uten at ressursene har økt, noe som periodisk vil måtte føre til lengre reaksjonstid.

4.f.2. Oppvekst og kulturetaten

Visjon: Fortid, nåtid, framtid til felles beste

- Skole og barnehage kjennetegnes av samhandlingen med frivillige og samfunnsliv, der personalet har en bevisst holdning til det å være tydelige voksenpersoner
- Det lokale kulturlivet medvirker til sterkt samhold og tilhørighet blant innbyggerne

Område	Målgruppe og tjeneste
Barnehage <i>Flesberg barnehage,</i> <i>- avdeling Svene</i> <i>- avdeling Lampeland</i> <i>- avdeling Furufleta</i> <i>Ramvik familiebarnehage (privat)</i> <i>Lampeland familiebarnehage (pr.)</i> <i>Bergstugo familiebarnehage(pr.)</i> <i>Lyngdal nye barnehage (pr.)</i>	Barnehagen er et pedagogisk tilbud for barn hovedsakelig 1-5 år med spesiell tilrettelegging for <ul style="list-style-type: none"> - barn med spesielle behov (jfr. § 5.7 i Opplæringsloven) - minoritetsspråklige barn Barnehagen legger til rette for <ul style="list-style-type: none"> - at barn og foresatte har medvirkning, - å støtte/styrke foresatte i deres omsorgs- og oppdragerrolle - at tjenesten har et nært samarbeid med bl.a. sosial- og barnevernstjenesten
Grunnskole <i>Flesberg barne- og ungdomsskole</i> <i>Lampeland skole</i> <i>Lyngdal skole</i>	Grunnskolen skal gi opplæring for barn og unge i alderen 6-15 år med særlig vekt på <ul style="list-style-type: none"> - å gi tilpasset undervisning og motivere elevene for læring - å legge til rette for elevmedvirkning - å utvikle sosial, etisk og kulturell kompetanse - å gi særskilt tilrettelagt undervisning for barn med spesielle behov (jfr. §5.1 i Opplæringsloven)
Skolefritidsordning <i>Lampeland skole</i> <i>Lyngdal skole</i> <i>Flesberg, dersom stort nok elevtall</i>	SFO er et tilbud for elever på 1.- 4.trinn med hovedvekt på <ul style="list-style-type: none"> - lek og fritidsaktiviteter der barnas ønsker og behov blir ivarettatt, både grupper og enkeltbarn - et godt samarbeid med foreldre/foresatte
Biblioteket <i>Hovedbiblioteket</i> <i>Flesberg filial/skolebibliotek</i>	Biblioteket gir tilbud til: <ul style="list-style-type: none"> - alle innbyggerne i Flesberg kommune - hyttebeboere og andre besøkende - gjennom følgende tjenester: utlån av bøker, lydbøker, dvd/video, cd rom, musikk, fjernlån, salg av Flesbergboka, kulturtilbud, utstillinger, m.v.
Kultur <i>Idrett</i> <i>Barne- og ungdomsarbeid</i> <i>Kulturvern/Dåsettunet</i> <i>Allmenn kultur</i>	Arbeidet skal stimulere til at alle grupper i befolkningen, spesielt barn og ungdom får gode muligheter til å drive fysisk aktivitet gjennom idrett og friluftsliv i sitt nærmiljø <ul style="list-style-type: none"> - tildeling av spillemidler og kulturmidler Arbeidet skal støtte/aktivisere ungdommen i dens utvikling <ul style="list-style-type: none"> - drifte ungdomsklubb/ barne- og ungdomskontor - samarbeide med helsestasjonen om konkrete tiltak - være delarrangør for Ungdommens Kulturstring (UKM) Ta vare på/utvikle/vise fram dalens kultur og kulturhistorie <ul style="list-style-type: none"> - drifte, vedlikeholde og utvikle Dåsettunet med ulike tilbud - drifte/utvikle middelalderuka sammen m/Rollag og Nore/U - drifte nettstedet til middelalderdalen Gi kultur og kunstopplevelser til barn/voksne og eldre <ul style="list-style-type: none"> - dele ut kulturmidler og kulturpris - drifte/utvikle den kulturelle skole-/oppvekstsekken DKS/DKO - Følge opp kulturtilbudet "Den Blå Timen" på Flesbergstunet
Frivillighetssentralen	Møteplass og brobygger mellom mennesker, frivillige organisasjoner/sammenslutninger og det offentlige Kontaktpunkt mellom dem som ønsker å yte en ubetalt innsats i nærmiljøet og dem som ønsker å motta slik innsats

Utviklingstrekk

Antall barn i barnehagene har vært stabil de to siste årene, men barnehagene har stadig flere plasser i bruk ved at barn oppholder seg mer i barnehagen enn tidligere. Flere små barn har plass. Andel barn 1-2 år med barnehageplass økte fra 41,8 % i 2005 til 79,6 % i 2007. Andel barn med plass 4 dager i uka økte fra 55,9 % i 2005 til 82,5 % i 2007. Vi har full barnehagedekning i kommunen. Det er stort press på barnehageplasser i Lampeland skolekrets.

Elevtallet er økende på Lampeland skole, samtidig som det blir færre elever på Flesberg og Lyngdal skoler. Lampeland skole har fortsatt plass-/romproblem. Personalet gir uttrykk for at mange av klasserommene er for små, og en møter utfordringer i opplæringen når en skal differensiere undervisningen i gruppearbeid og spesialundervisning.

Antall besøkende Dåsettunet og Middelalderuka gikk noe ned sammenlignet med fjoråret.

Bibliotekbruken har økt jevnt de siste tre årene. For hovedbibliotekets del er det et resultat av sentral beliggenhet og gode lokaler, samarbeid med Flesbergstunet og møtevirksomhet som ulike lag og foreninger legger til biblioteket. Allsidig bruk gjør biblioteket synlig for grupper som ikke nødvendigvis ville oppsøkt tjenesten av seg selv.

Det var stor deltakelse i UKM Numdeal 2008 med i alt 38 deltakere. Flertallet av deltakerne gikk videre til fylkesmønstringen. Flesberg kommune lå høyest i Buskerud med 17,6% deltakere i aldersgruppen 13-19 år.

Antall elever i SFO er stadig økende, dette gir nye utfordringer knyttet til barn med spesielle behov.

	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Antall barn i barnehagen		139	127	129	123	122
Plasser i bruk pr 1. november				148	149	161
Plasser i kommunal barnehage				101	104	112
Antall elever i barneskolen			234	242	254	245
Antall elever i ungdomsskolen			102	100	94	95
Antall elever i SFO					72	87
Bibliotek - utlån	16311	10922	12406	15248	17667	
Bibliotek - besøk	6808	7242	8797	9594	11797	
Dåsettunet, antall besøk	1585	973	1055	1228	1477	1315
Middelalderuka, antall besøk, ant. arr.	Ca 2250 Arr. 17	Ca 2200 Arr. 25	Ca 4.900 Arr. 45	Ca 3500 Arr: 53	6276 36	5618 36
UKM Numedal: Deltakere totalt/Flesberg		46/12	42/8	32/0	-	75/38

Prioritering/behov

Oppvekst- og kulturetatens nettoutgifter i rådmannens forslag for 2009 utgjør 33,3 % av kommunens samlede driftsutgifter. Utviklingen i andelen av driftsutgiftene de siste årene har vært følgende:

	Budsjett				
	2005	2006	2007	2008	2009
Rammens andel av netto driftsutgifter	35,3 %	33,6 %	33,4 %	33,6 %	33,3 %

Sammenligning av nøkkeltall med KOSTRA - gruppe

Barnehage	Flesberg 2004	Flesberg 2005	Flesberg 2006	Flesberg 2007	Gruppe 02 2007	Buskerud 2007	Landet 2007
Andel barn 1-5 år med barnehageplass	77,7	72	86,7	87,4	84,6	83,8	84,3
Netto driftsutgifter pr. innbygger 1-5 år i kroner, barnehager	14145	11983	20 680	21 965	14 654	11 954	13 737
Netto driftsutgifter barnehagesektoren i prosent av kommunens totale netto driftsutgifter	3	2,4	3,5	3,3	2,2	2,4	2,6
Korrigerte brutto driftsutgifter i kroner pr. barn i kommunal barnehage	78857	85603	110 030	111 245	102 200	83 810	112 686

Om høsten er det ledige barnehageplasser i de fleste gruppene, men mye blir fylt opp utover året. Dette gir utslag i noe færre antall barn pr. årsverk, høyere driftsutgifter og at arbeidstakere blir gående i engasjement. I 2007/08 ser en imidlertid at det i området Svene/Lampeland stort sett er fulle barnegrupper. Det er ledige plasser i Flesberg og Lyngdal.

	Flesberg 2005	Flesberg 2006	Flesberg 2007	Gruppe 02 2007	Buskerud 2007	Landet 2007
Grunnskoleopplæring						
Korrigerte brutto driftsutgifter til <i>undervisning</i> pr. elev	62 473	63 081	66 920	68 404	58 236	60073
Korrigerte brutto driftsutgifter til <i>skolelokaler og skyss</i> pr elev	16 310	16 909	17263	15 604	12155	13606
Andel elever som får <i>skoleskyss</i>	65,3	64,2	73,4	46,5	22,0	24,1

Vi lå også i 2007 noe under sammenlignbare kommuner når det gjelder utgifter til undervisning, mens utgifter til skyss lå godt over. Andel elever som fikk skoleskyss økte, og lå i 2007 på nesten 27% over måltallet for gruppe-2-kommuner.

	Flesberg 2005	Flesberg 2006	Flesberg 2007	Gruppe 02 2007	Buskerud 2007	Landet 2007
Elever pr. lærerårsverk* (assistenter ikke medregnet)	10,9	10,2	10,6	10,1	12,4	12,1
Andel elever med <i>spesialundervisning</i>	5,4	7,9	9,8	8,1	7,1	6,3
Gjennomsnittlige grunnskolepoeng	-	43,38	37	38,22	38,55	38,53

Et mål på prioritering av skole er antall *elever pr. lærerårsverk*. Det var en jevn økning i måltallet fra 2005-2007, og i 2007 lå antall elever pr. lærer litt høyere enn i sammenlignbare kommuner. Tallet på elever med spesialundervisning lå også over gjennomsnittet i gruppe-2-kommuner. Avgangselevene hadde dårligere resultat i 2007 enn året før. Tendensen var den samme på landsplan, men vi kan ikke være fornøyd med at vi ligger under måltallet for sammenlignbare kommuner.

	Flesberg 2005	Flesberg 2006	Flesberg 2007	Gruppe 02 2007	Buskerud 2007	Landet 2007
Driftsutgifter til <i>undervisningsmateriell</i> , pr. elev	1 361	1 579	1843	2220	1579	1807
Driftsutgifter til inventar og utstyr, pr. elev	1 133	1 146	1610	784	830	876
Antall elever pr datamaskin*	2,4	1,8	2,1	3,3	3,4	4,0

Utgifter til *undervisningsmateriell* pr. elev ligger under gjennomsnittet i vår KOSTRA-gruppe, mens driftsutgiftene til inventar og utstyr i 2006 ligger godt over. Flesberg kommune har ligget langt framme i landet både når en ser på *dekningsgrad datamaskiner*, bruk av elevmapper og gjennomføring av digital eksamen. Dette begynner nå å utjevne seg. Vi må fortsatt ha IKT som et satsingsområde, noe som også foreslås i økonomiske prioriteringer for neste år. Læreplanen fastslår at digital kompetanse er en av fem grunnleggende ferdigheter elevene skal utvikle, og dette vil ha fokus i de fleste fag.

	Flesberg 2005	Flesberg 2006	Flesberg 2007	Gruppe 02 2007	Buskerud 2007	Landet 2007
Kultur						
Netto driftsutgifter til kultursektoren i forhold til kommunens totale driftsutgifter (i prosent)	4,9	3,6	3,4	4,0	4,4	4,5
Netto driftsutgifter til aktivitetstilbud barn og unge pr innbygger 6-18 år (kroner)	-	861	1016	638	884	884
Netto driftsutgifter til idrett pr. innbygger	351	356	336	310	349	407
Kommunale driftstilskudd til lag og foreninger pr. lag som mottar tilskudd			19200	13891	24791	21906

Netto driftsutgifter til kultursektoren i forhold til kommunens totale driftsutgifter gikk ned fra 2006 til 2007, og lå under måltallene for sammenlignbare kommuner, fylket og landet for øvrig. Støtte til

aktivitetstilbud barn/unge, idrett og tilskudd lag/foreninger lå likevel godt over måltallene for gruppe 2.

Utviklingstrekk personell, driftsutgifter, m.v.

	Budsjett				
	2005	2006	2007	2008	2009
Lønn og sosiale utgifter (fratrasket sykepengerefusjon)	31 104	30 685	32 706	34 510	36 816
Andre driftsutgifter	7 939	8 999	12 458	9 810	11 918
Antall årsverk	72,41	69,03	70,2	70,95	

Økte utgifter til lønn i 2008 skyldes i hovedsak lønnsveksten, men etaten har også hatt noe økte utgifter til tunge brukere, og utgifter knyttet til utvidet timetallsressurs på barnetrinnet pålagt av Kunnskapsdepartementet. Utgifter til spesialundervisning vil øke i 2009 som følge av ny tung bruker. Timetallet skal utvides med 2 timer på barnetrinnet til neste år for å legge bedre til rette for fysisk aktivitet. I tillegg skal voksentettheten økes på 1.- 4. trinn for å styrke opplæringen i basisfagene.

Skolene har dette året også hatt store problemer med å skaffe vikarer. Det medfører at refusjon sykepengene ofte overstiger utgifter til vikarbruk. For å bøte på dette, vil det fra neste år av legges inn ca. 4 uketimer til fast vikarbruk. Disse skal i hovedsak dekkes inn av de to IKT-veilederne i kommunen. I tillegg vil skolenes ressurs til datautstyr (kr. 115.000) omdisponeres til IKT-veiledning for å styrke arbeidet med å utvikle elevenes digitale kompetanse, og dermed bidra til bedre grunnleggende ferdigheter. IKT-veilederressursen blir således styrket med en 40-50% stilling.

Planlagt aktivitet (nye driftstiltak 2009)

	Forslag 2009	Forslag 2010	Forslag 2011	Forslag 2012
2. Oppvekst- og kulturetaten				
Struktur skolene	-625	-1 500	-1 500	-1 500
Administrasjon	-83	-200	-200	-200
Økte skyssutgifter	285	685	685	685
SFO kun på Lampeland	-150	-150	-150	-150
Drift av Lyngdal skole (Teknisk - 110, 300, 300, 300)				
Konsekvens av endret struktur (timeressurs)	-140	-330	-330	-330
Lag og foreninger, oppfølging av politisk vedtak i 2008	72	72	72	72
Sum utgifter	-641	-1423	-1423	-1423

Kommentarer til tiltakene:

Ved å la elever fra samme trinn gå på samme skole, og dele elevene/trinnene på to skoler (Lampeland og Flesberg) vil en slik omorganisering medføre reduksjon i timetallsressursen på barnetrinnet tilsvarende kr. 625.000 i 2009. En slik sammenslåing vil utløse 2 pedagoger på hvert trinn, og trinnene vil få mellom 30 og 46 elever, d.v.s. basisgrupper på 15 til 23 elever. Det vil være 17 kontaktlærere på barnetrinnet, d.v.s. at hver kontaktlærer får ansvar for ca. 15 elever. Ut fra dagens ordninger/avtaler forventes det økte skyssutgifter på kr. 285.000 i 2009. En sparer inn kr. 150.000 ved kun å gi SFO-tilbud på Lampeland skole. I tillegg får vi reduserte utgifter på kr. 140.000 som følge av behov for økt timeressurs ved å beholde dagens ordning. Utgifter til drift (Teknisk etat) av Lyngdal skole blir redusert med kr 110.000. i 2009. Det ligger også inne i forslag til nye driftstiltak en økning av tilskudd til lag og foreninger på kr. 72.000.

Målindikatorer:

	Mål 2009
Økonomi:	
% avvik regnsk/budsj.	0
Medarbeidere:	
Kompetanseutvikling: Skole	Gjennomføre minimum 3 dager kompetanseutvikling for det pedagogiske personalet. <ul style="list-style-type: none"> Ta i bruk IKT på alle avdelinger.

Barnehage	<ul style="list-style-type: none"> Gjennomføre ett assistentkurs. Redusere andel førskolelærerstillinger med dispensasjon fra utdanningskrav. Færre arbeidstakere i engasjementstillinger.
Personalstabilitet i barnehagen	
Gjennomført kartlegging HMS	Medarbeiderundersøkelse
Gjennomførte medarbeidersamtaler	100 %
Vernerunder	Gjennomføre minst en vernerunde i alle enheter.
Tjeneste:	
Barnehage	
Barnehagedekning	Skaffe alle søkere barnehageplass.
Kvalitetssikringssystem	Legge system for kvalitetssikring på Fronter
Tilsyn	Gjennomføre tilsyn i to barnehager etter plan for tilsyn.
Administrativt system	Ta i bruk "Oppad" i alle ledd.
Skole	
Læringsresultat	Ungdomsskoleelevenes grunnskolepoeng skal ligge over gjennomsnittet i sammenlignbare kommuner.
Kvalitetsutvikling	Gjennomføre en utviklingssamtale ved hver skole med fokus på oppfølging av skolens kvalitetssystem.
Leseopplæring	Alle skolene skal ta i bruk LUS (leseutviklingsskjema).
Administrativt system	Ta i bruk "Oppad" i alle ledd.
Kultur	
Gjennomførte tiltak	<ul style="list-style-type: none"> Gjennomføre planlagte tiltak innen Den kulturelle oppvekstsekk. Øke besøket på Middelalderuka Deltakelse i UKM Numedal med minimum 15 deltakere
Bibliotek	Øke antall besøk og utlån.
Elektroniske tjenester :	
Søknadsskjemaer	Alle aktuelle skjema aktive.
Nettsider	Oppdaterte nettsider, nyhetsoppslag.

Arbeidsprogram 2009:

Større utredninger/arbeider	<p>Utredning av framtidig skolestruktur. Gjennomføre plan for videre arbeid med ny barneskole/flerbrukshall på Stevningsmogen.</p> <p>Kultur - Dåset:</p> <ul style="list-style-type: none"> Starte arbeidet med nytt septikopplegg. Slutføre planlagte infotiltak: Brosjyre og informasjonstavle.
Planarbeider	<p>Skole</p> <ul style="list-style-type: none"> Utarbeide ny 3-årig kompetanseutviklingsplan for det pedagogiske personalet i skolen. Evaluere og justere skolens kvalitetssystem. <p>Bibliotek</p> <ul style="list-style-type: none"> Revidere kommunedelplan for Flesberg bibliotek 2003-2006. Arbeidet ble utsatt på grunn av samarbeidsprosjektet med Rollag kommune om felles leder. <p>Barnehage</p> <ul style="list-style-type: none"> Vurdere behov for barnehageplasser i ulike deler av kommunen. Arbeid med bedre utnyttelse av barnehageplassene . <p>Kultur</p> <ul style="list-style-type: none"> Starte prosess med utarbeidelse av kulturplan 2010-2011. Start: Høsten 2009.
Tverretattlig samarbeid	<ul style="list-style-type: none"> Gjennomføre tiltak knyttet til rusforebyggende arbeid og foreldreveiledning.
Interkommunalt samarbeid	<p>Samarbeid Flesberg og Rollag kommuner om felles IKT-veilederressurs, utarbeiding av stillingsinstruks.</p> <p>Samarbeid om delprosjektene i regionalt program for skoleutvikling (Kongsbergregionen).</p>
Nye reformer, lovendringer av betydning	<p>Skole</p> <p>Videre arbeid med implementering av grunnskole reformen med særlig vekt på systematisk leseopplæring og vurdering av lesekompetanse.</p> <p>Barnehage</p> <p>Endre vedtekter som følge av ny lov og innfri kravet i ny lov om at barn som fyller et år innen utgangen av august det året det søkes om barnehage, etter søknad har rett til å få plass i barnehage fra august vil begynne å gjelde.</p>

4.f.3. Nav Numedal - Sosial og barneverntjenesten

Tjenesteproduksjon Flesberg og Rollag

Tjeneste	Målgruppe
NAV Numedal	Alle innbyggere i f.h.t. tidligere NAV trygd og NAV Arbeid. Intensjon: Flere i arbeid og aktivitet, færre på stønad. Enklere for brukerne og tilpasset brukernes behov. En helhetlig og effektiv arbeids- og velferdsforvaltning
Sosialtjenesten	Inngår som en del av tjenestemenyen i NAV Numedal Målgruppe er alle over 18 år som bor og/eller oppholder seg i kommunen. Tjenesten skal omfatte råd, veiledning og økonomisk stønad. Tjenesten innebærer også hjelp til å komme bort fra misbruk av alkohol og andre rusmidler.
Barneverntjenesten	Målgruppe er barn og ungdom fra 0 til 18 år, og deres familie. Tiltak kan forlenges til 23 år.
Gjeldsordningsloven	Alle innbyggere.
Husbankens bostøtte	Alle innbyggere. Bostøtte er en statlig støtteordning som administreres av Husbanken og kommunen.
Flyktningarbeid	Gjennomføre kommunens plan for mottak og forvaltning av introduksjonsordningen.

Utviklingstrekk

Sektorens hovedarbeidsområde er å gi opplysning, råd og veiledning, samt iverksette tiltak som kan bidra til å løse, eller forebygge, individuelle og/eller sosiale problemer. Sektoren jobber behandlende både i forhold til enkeltpersoner og familier, samt generelt forebyggende. Når NAV Numedal nå er etablert vil en spille på en bredere tjenestemeny og verktøykasse for brukere, samarbeidspartnere, m.m.

Tabellen under viser en økt saksmengde (kun de kommunale tjenesten for 2007) Tendensen er en stabilisering i saker innen sosialtjenesten, men en økning innen barnevernsområdet. Gjeldsrådgivning er også økende. Bostøttesaker forvaltes også for både Flesberg og Rollag. Det er på flere tjenesteområder saker som ikke omfatter enkeltvedtak.

Adm behandlede saker:	2005	2006	2007
Vedtak etter Lov om sosiale tjenester (Økonomisk sosialhjelp)	346	353	341
Vedtak etter Lov om barneverntjenesten	50	54	76
Gjeldsrådgivningssaker	12	15	19
Husbankens bostøtteordning	211	143	F 33/R 22 *

* Husbankens bostøtte - nye måneder (vedtak). Tall gjelder gjennomsnittlige pr. måned for Flesberg og Rollag.

Prioritering/behov

Rammeområdets netto utgifter i rådmannens forslag for 2009 5,2 % av kommunens samlede driftsutgifter. Utviklingen i andelen av driftsutgiftene de siste årene har vært følgende:

Budsjett Budsjett

	2005	2006	2007	2008	2009
Rammens andel av netto driftsutgifter	4,9 %	5,1 %	4,9 %	4,6 %	5,2 %

Økning i rammer har i hovedsak to sammenhenger. Det ene er økning innen barnevern tiltak utenfor hjemmet, det andre er innføring av nytt NAV tiltak, Kvalifiseringsprogrammet.

Sammenligning av nøkkeltall med KOSTRA – gruppe

	Flesberg	Flesberg	Flesberg	Rollag	Gr. 2	Buskerud	Landet
	2005	2006	2007	2007	2007	2007	2007
Netto driftsutgifter sosial pr. innbygger 20-66 år	1299	1182	1335	1355	1619	2219	2173
Andel sosialhjelpsmottakere i alderen 20-66 år, av innb 20-66 år	4,3	5,1	4,2	3,0	3,7	4,0	3,9
Netto driftsutgifter barnevern pr. innbygger 0-17 år	3205	4028	4658	5522	3947	4184	4470
Andel barn med barnevernstiltak i f.h.t. innbygger 0-17 år	5,5	5,9	5,2	4,2	3,0	2,8	3,7

Andel sosialhjelpsmottakere i alderen 20-66 år, jfr. andel av innbyggere 20-66 år viser at Flesberg ligger på 4,2%. Det er litt over landsgjennomsnittet (utenom Oslo). Rollag ligger betydelig under med 3,0. Dette tallet har vært stabilt i Rollag de siste år. Sosialhjelpsnormene justeres årlig til statens veiledende normer. Netto driftsutgifter for sosialtjenesten pr. innbygger ligger for både Flesberg og Rollag betydelig under sammenlignbare kommuner og landsgjennomsnittet. Det er en liten nedgang i Rollag, og en liten økning i Flesberg.

Flesberg ligger over landsgjennomsnittet og Buskerud i f.h.t. andel barn med barnevernstiltak 0-17 år, selv om det fra 2006 til 2007 er en liten nedgang. Det har vært en klar økning de siste årene. Det er en økning generelt i landet, men Flesberg ligger over denne økningen i andel barn. Rollag har også en relativ stor prosentvis økning fra 2006 til 2007, også Rollag ligger over landsgjennomsnittet.

Både Flesberg og Rollag ligger over gjennomsnittet i f.h.t. andel barn i tiltak, og vi ser også en klar økning i netto driftsutgifter. Dette har sammenheng med økning i tiltak utenfor hjemmet. Med økt antall plasseringer utenfor hjemmet for tjenesten er det bekymringsfullt om denne tendensen holder seg.

Utviklingstrekk personell, driftsutgifter, m.v.

	2005	2006	2007	Budsjett	Budsjett
	2005	2006	2007	2008	2009
Lønn og sosiale utgifter (fratrasket sykepengeref.)	2 886	3 334	4 270	3 782	5 040
Andre driftsutgifter	3 255	3 351	3 469	3 489	3 867
Antall årsverk	5,00	5,00	5,50	5,50	5,50

Tabellen viser en økning i utgifter til lønn og sosiale utgifter på budsjett. Lønn fosterhjem er også inkludert i tabellen. Driftsutgifter har en liten budsjettmessig økning. (Kvalifiseringsprogrammet) Budsjett for 2008 vil ikke holde på noen av områdene jfr. tertialrapportering.

Planlagt aktivitet (nye driftstiltak) fra 2009:

Det er ikke planlagt nye driftstiltak for 2009. Det er en økning i budsjettet grunnet økning i lovpålagte driftsutgifter. Her nevnes både lovpålagte tiltak utenfor hjemmet innen barnevernområdet, og tiltak i hjemmet. Det settes en mer fokus på området Kvalifiseringsprogrammet, rus og tiltak/ettervern. Det er jfr. budsjett 2009 usikkerhet i f.h.t. kostnader med kvalifiseringsprogrammet.

Arbeidsprogram 2009:

Større utredninger/arbeider	Drift av NAV Numedal som ny organisasjon vil prege mye av 2009. Flesberg, Rollag og NAV Buskerud har etablert en omfattende organisasjon med bred tjenestemeny. Det vil ta noe tid før en slik organisasjon har gått seg til. Det ligger store utfordringer i å nå definerte mål både for organisasjonen via styringslinjene, ansatte, m.m. Brukere skal stå i sentrum i denne prosessen. Det iverksettes en del nye tiltak, og disse skal være både jfr sentrale føringer, lokale forutsetninger og brukere sitt behov.
-----------------------------	--

Planarbeider	En aktiv deltakelse i barnevernsnettverket for Kongsberg regionen prioriteres. Aktiv bruk av bevilgede skjønnsmidler, samt nye søknader. Drifte internkontroll for barneverntjenesten. <ul style="list-style-type: none"> Nye stønadsformer NAV Numedal: kvalifiseringsprogrammet arbeidsevnevurdering arbeidsavklaringsstønad kompetanseplan markedsplan, m.m.
Mottak flyktninger	Flesberg kommune har fått konkret forespørsel (Rollag vil få forespørsel) om mottak av flyktninger 2009 – 2011. En må påberegne budsjettmessige endringer – justering hvis kommunestyrene vedtar mottak.
Nye reformer, lovendringer av betydning	Arbeidsavklaringsstønad (01.05.09)

Målindikatorer:

	2007	2008	Mål 2009
Økonomi:			
% avvik regnskap/budsjett	F: -1,6 %/ R: -8,7 %	0 %	0 %
NAV etablering i h.h.t. budsjett			0 %
Medarbeidere:			
Vernerunder	1	1	1
Kompetansetiltak	Div. kurs	Div. kurs	Div. kurs, omfattende NAV opplæring.
Sykefravær			
NAV Numedal			Nå definerte interne mål
NAV Numedal			Medarbeider undersøkelser
Gjennomførte medarbeidersamtaler	ja	Nei	ja
Tjeneste:			
Sosialtjenesten NAV Numedal	2 uker behandlingstid	2 uker behandlingstid	2 uker behandlingstid
NAV Numedal			Oppnå definerte eksterne og lokale mål
NAV Numedal Kvalifiseringsprogrammet			Jfr. tildelt måltall
Barneverntjenesten (flere ulike frister ut fra status i saker)	Lovpålagte frister	Lovpålagte frister	Lovpålagte frister
Bostøtte	Termin frister	Termin frister	Mnd. frister
Elektroniske tjenester (selvbetjening):			
Søknadsskjema.	Bostøtte	Bostøtte	Bostøtte
Utviklingsmål (NAV reform konkrete mål i fht selvbetjening)			behov for revisjon nettsider/tjenester
NAV Numedal nye selvbetjeningsløsninger implementert i 2008			Økt fokus på selvbetjeningsløsninger
Samfunn :			
Brukerundersøkelse	Ikke gjennomført	Ikke gjennomført	Bør gjennomføres i 2009.

4.f.4. Helse og omsorgstjenesten

Visjon: Livskvalitet i alle livets faser

Hovedmål for etaten:

- Rett tjeneste og kompetanse på rett nivå og til rett tid.
- Tjenestetilbudet skal være tilpasset den enkelte brukers behov ut fra tilgjengelige ressurser.
- Behovene skal være kartlagt og identifisert i samarbeid mellom bruker, pårørende og helsepersonell.
- Ansatte skal ha mulighet til å få utviklet sine evner, brukt sine ressurser og trives på jobben.

Utfordringer og rammeverk i forhold til oppnåelse av hovedmål:

Tjenestene skal utøves i h.h.t. lov om helsetjenester, lov om sosialtjenester, vedtatte standarder og innenfor rammene av kommunens økonomi. M.a.o. å utforme et tjenestetilbud som er "riktig" i henhold til lover og forskrifter, og som kan forsvares i forhold til kommunens økonomi. Dette fordrer at politikere, ledelse og ansatte er omforent om de endringer som må gjøres for å lykkes.

Delmål:

- Tverrfaglig samarbeid skal fungere til brukers beste på tvers av avdelinger, etater, kommuner, andre forvaltningsnivåer og frivillige.
- Etatens tjenester kvalitetssikres og systemiseres kontinuerlig. Prosedyrer og rutiner oppdateres kontinuerlig.
- Etatens faglige nivå blir styrket gjennom økt opplæring. Opplæringstilbud for ufaglærte videreføres for å nå hjelpepleiernivå. Kompetanseutviklingsplan for etaten er utarbeidet, og denne skal inngå som del av kompetanseutviklingsplan for hele kommunen.
- Arbeide aktivt for å rekruttere og beholde dyktige fagarbeidere.
- Utvikle gode fag- og arbeidsmiljøer
- Brukermedvirkning som en aktiv og selvsagt del i overordnet tjenesteutvikling og i eget behandlingsopplegg.

Tjenesteproduksjon

1. Opphold i institusjon:

1. Langtidsopphold sykehjem	For brukere som trenger døgnkontinuerlig pleie og omsorg, og som ikke lenger kan ta vare på seg selv i sitt eget hjem. Alle andre tiltak er forsøkt, eller vurdert som ikke forsvarlige tilbud for brukeren.
2. Korttidsopphold sykehjem	Er et tilbud for brukere som trenger: Opptrening/oppfølging etter sykdom eller sykehusopphold. Vurderingsopphold. Vurdering av hvilket tjenestetilbud som er riktig for brukeren i fremtiden. Opphold ved nytt behov eller krise. Bruker kan få et tilbud når det blir en ledig plass. Opphold i forbindelse med terminal sykdom og død. Avlastningsplasser.
3. Dagsenteropphold	Er et dagtilbud til hjemmeboende eldre med tilbud om mat, sosialt samvær, fysisk trening og stimulering. Transport til og fra hjemmet.
Kjøkkenet	Betjener hele senteret, både beboerne på avdelingene og i boligene samt brukerne av dag tilbudet. Tilbud om at hjemmeboende kan kjøpe middag og få den kjørt hjem
Flesberg tunet	Er et senter der unge og gamle har funksjonelle boliger tilpasset deres behov. Flesberg tunet fungerer meget godt. Biblioteket oppsøkes av tunets beboere, av barna fra barneskolen og fra

	bygdas innbyggere for øvrig. Det skaper liv til senteret. Kantinen har lunch og middagstilbud, og er senterets store møterom. Der avholdes andakt hver uke, gudstjeneste 3 ganger pr. år, samt andre sammenkomster og fester. Noen brukere har arbeidstilbud i kantinen.
--	--

2. Boliger:

Omsorgsboliger	Tilrettelagt bolig med livsløpsstandard. Beboerne får tjenester fra hjemmebaserte tjenester etter samme standard som andre hjemmeboende eldre.
Ungbo	5 boliger for unge funksjonshemmede med omfattende hjelpebehov. Tjenesten bygges i forhold til brukernes behov.

3. Hjemmetjenestene:

Hjemmesykepleie	Gir et sykepleietilbud til hjemmeboende. Syke- og hjelpepleiere reiser rundt i hele kommunen for å gi tjenester til dem som trenger det i hjemmet.
Trygghetsalarm	Er et tilbud til eldre hjemmeboende som er utrygge i sin hjemmesituasjon. Ved å trykke på et alarmsmykke kan de få kontakt med hjemmetjenestene og få hjelp.
Hjemmehjelp	Er et tilbud til hjemmeboende eldre som er helt avhengig av praktisk hjelp for å klare dagliglivets gjøremål.

4. Helsetjenestene:

Helsesøster og jordmor	Gir tjenester i form av svangerskapsomsorg, helsestasjonsarbeid og skolehelsetjenesten. Samarbeid med skolen for å gi unge kunnskaper om egen kropp og følelser, og for å forebygge livstils-sykdommer.
Psykiatriske sykepleiere	Arbeider blant brukere som strever med å takle hverdagen. Ved samtaler blir brukerne satt i stand til å mestre sin tilværelse.
Fysioterapi og ergoterapeut	Hjelper til med trening, gjenopptrening og tilrettelegging
Kommunelegen	Rådgiver i forhold til medisinske spørsmål, og samfunnsmedisin.
Legetjenesten	Yter tjenester i skolehelsetjenesten, institusjonen og har legevaktstjenester. Fra 01.09.08 har Numedals kommunene et fast legevaktsamarbeid med en lege på vakt i hele dalen – hver helg og i høytider.
Legevakttelefon	Kommunen kjøper tjenester fra Legevaktsentralen Hjelp 24.

Generelt stort press på etatens tjenester. Brukere har krav på tjenester. Etaten saksbehandler og gir tjenester i henhold til lov og vedtatte standarder

Tjeneste	Målgruppe
Institusjon: dagopphold	Hjemmeboende eldre med behov for sosial kontakt, ernæring, pleie, avlastning, aktivisering, trening.
Korttidsopphold	Opptrening/oppfølging etter sykdom eller sykehusopphold. Vurderingsopphold. Vurdering av hvilket tjenestetilbud som er riktig for brukeren i fremtiden. Opphold ved nytt behov eller krise. Bruker kan få et tilbud når det blir en ledig plass. Opphold i forbindelse med terminal sykdom og død. Avlastningsplasser.
Langtidsopphold	Eldre med behov for døgnkontinuerlig pleie og omsorg.

Kjøkken	Beboere i institusjon og boliger samt hjemmeboende og ansatte.
Omsorgsboliger	Boliger for eldre som trenger tilrettelagte boliger og tilbud om tilsyn eller pleie og omsorg. Funksjonshemmede med omfattende omsorgsbehov.
Hjemmetjenestene Hjemmehjelp Hjemmesykepleie Trygghetsalarm	Hjemmeboende med behov for hjelp til å mestre dagliglivets oppgaver, behov for tilsyn eller hjemmeboende med behov for pleie, omsorg eller tilsyn. Hjemmeboende med behov for å kunne varsle ved fall, sykdom eller lignende.
Helsetjenester Helsesøster Jordmor Fysioterapi Ergoterapi Leger Psykiatriske sykepl.	Foreldre og barn Blivende foreldre og foreldre til spedbarn Brukere i alle aldre med behov for trening og gjenopptrening. Brukere med behov for tilrettelegging. Forebyggende og behandlende i forhold til alle grupper Behandling Brukere med behov for samtaler og støtte.

Prioritering/behov

Rammeområdet netto utgifter i rådmannens forslag for 2009 35,3 % av kommunens samlede driftsutgifter. Utviklingen i andelen av driftsutgiftene de siste årene har vært følgende:

	Budsjett 2004	Budsjett 2005	Budsjett 2006	Budsjett 2007	Budsjett 2008	Budsjett 2009
Rammens andel av netto driftsutgifter	36,5 %	35,2 %	36,3 %	36,0 %	34,2 %	35,3 %

Helse og omsorg er den største utgiftsposten på budsjettet. Hovedandelen av alle kostnader er lønn.

Sammenligning av nøkkeltall med KOSTRA – gruppe 2, landsgjennomsnitt, m.v.

Flesberg kommune tilhører gruppe 2 i Kostra systemet. (Små kommuner med middels bundne kostnader pr. innbygger og middels frie disponible inntekter)

	Flesberg 2005	Flesberg 2006	Flesberg 2007	Kom gr. 2	Buskerud	Landet (uten Oslo)	Landet (inkl. Oslo)
Nto. dr.utgifter pr innbygger i pleie/omsorgstj	10 025	11 293	12 517	13 597	11 426	11 397	11 237
Korrigerte brutto driftsutgifter pr kommunal plass	786 083	785 458	829 958	676 459	777 745	713 165	697 242

Tabellen viser at Flesberg kommune ligger under m.h.t. driftsutgifter pr. innbygger sammenliknet med kommunegruppe 2, men litt over fylket og landsgjennomsnittet. For institusjonstjenester ligger man over gruppe 2, fylket og landsgjennomsnitt.

KOSTRA-data fra årsmelding 2007:

	Flesberg 2005	Flesberg 2006	Flesberg 2007	Gruppe 2	Rollag	Nore og Uvdal	Tinn
Legeårsverk pr. 10000 innb.	9,2	9,3	9,5	11,0	11,7	15,8	11,3
Fysioterapiårsv. pr. 10000 innb.	6,6	6,7	9,3	9,0	13,5	12,2	10,9
Hjemmetj. innbyggere over 67 år	83,3	85,5	-	-	-	-	-
Andel innb 80 år og over i bolig med heldøgns omsorg. Enhet i %	12,8	12,8	10	8	-	7	2
Plasser i institusjon i prosent av innbyggere 80 år og over. Enhet i %			16,3	18,9	20,7	20,6	16,9
Andel plasser i institusjon og heldøgns bemannet bolig i % av bef 80+. Enhet i %			31	29	24	31	24
Nto. dr.utgifter pr. institusjonsplass	675.042		694 417	566 478	578 731	624 525	574 359

Legeårsverk pr. 10 000 innbyggere sammenliknet med Rollag, Nore og Uvdal og Tinn. Flesberg kommune har mindre andel legeårsverk enn noen av kommunene vi sammenlikner oss med, men vi ligger noe over landsgjennomsnittet. Det kan synes som om kommunen har et riktig nivå på legetjenesten. Den er effektivt utnyttet og tilstrekkelig i forhold til behov.

Fysioterapiårsv. pr. 1000 innbyggere sammenliknet med Rollag, Nore og Uvdal og Tinn. Her ligger Flesberg svært lavt, også sett på landsbasis. Både Rollag og Flesberg har ca 100 % stilling med fysioterapeut. Rollag har vesentlig færre innbyggere enn Flesberg, men tjenesten i Rollag bruker mye tid på hjelpemidler. Dette er oppgaver som tilligger ergoterapeuten i Flesberg. For å få et riktig bilde, må man se disse funksjonene sammen. Fysioterapeutene i Flesberg arbeider utelukkende med fysioterapi. Fysioterapitjenesten bør økes på grunn av redusert tilbud om rehabilitering i sentrale institusjoner og økte krav i kommunene. Man har klart å gi lovpålagte tjenester, men fysioterapi i institusjon må økes for å mestre økte krav. Ergoterapeuten tar seg av alt av hjelpemidler, søknader, tilpassing, rådgivning etc.

83 % av hjemmetjenestene blir gitt til brukere over 67 år. Det er høyt sammenliknet med landsgjennomsnittet. Det er omtrent på linje med Nore og Uvdal og Tinn, mens Rollag har en noe lavere andel. Det kan tyde på at Rollag har en større andel av yngre funksjonshemmede som trenger bistand i eget hjem.

Andel av innbyggere over 80 år som er på institusjon er noe lavere enn for landsgjennomsnittet. Det er på linje med Tinn, og vesentlig lavere enn Rollag og Nore og Uvdal. Det tyder på at det er flere institusjonsplasser i forhold til antall mennesker over 80 år.

Utvikling

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Antall sykehjemsplasser 31.12:		24	24	24	24	24
Korttid				23	4	4
Langtid				1	20	20
Antall hjemmehjelpsmottakere	44	48	49	49	51	82
Antall hjemmesykepleiemottakere	10		12	14	44	71
Antall hjemmesykepleie + hjemmehjelp	89	37	40	39	52	27

Totalt antall brukere av hjemmetjenestene har økt kraftig. Spesielt brukere av hjemmesykepleietjenestene har øket.

Utviklingstrekk personell, driftsutgifter, m.v.:

	2005	2006	2007	Budsjett 2008	Budsjett 2009
Netto lønn og sosiale utgifter	25 693	28 378	31 559	32 739	34 102
Andre driftsutgifter	8 006	7 843	8 359	7 736	8 278
Antall årsverk	57,25	62,3	64,2	64,2	64,2

I 2005 ble antall årsverk redusert på grunn av nedbemanningsprosess. I årene etterpå har antall årsverk øket på grunn av nye ressurskrevende brukere.

Planlagt aktivitet (nye driftstiltak) fra 2009:

På grunn av den økonomiske situasjonen og for å bringe budsjettet i balanse er det ikke funnet rom for nye tiltak innen ordinært budsjett. Derimot har etaten i løpet av 2008 fått en del prosjektmidler.

1. Folkehelsekoordinator – fokus på folkehelse.
2. Kommunen har fått midler fra Kompetanseløftet 2015 i både 2007 og i 2008. Man vil fortsatt søke om midler herfra for å kunne gi stipend til sykepleierstudent, og lokal opplæring til hjelpepleierelever.
3. Kommunene i Numedal har fått kr 300 000,- i 2008 til Demensprosjekt, Palliasjonsprosjekt og til Rehabilitering. Man ønsker å videreføre disse prosjektene, og vil søke om ytterligere midler i 2009
4. Kommunene i Numedal har fått kr. 100 000,- spesielt til Palliasjon i 2008. Man ønsker å søke om midler også i 2009 for å fortsette arbeidet med interkommunalt tilbud i Palliasjon.
5. Flesberg kommune har fått kr. 300 000,- fra KS for å bidra til å dekke utgifter til lærlinger i 2008 og 2009.
6. Kvalitetsutviklingsprosjekt.

Flesberg kommune vil fortsatt være aktiv for å søke om sentrale midler for å kunne iverksette tiltak som gir utvikling og vekst for helse og omsorg i den enkelte kommune og i det interkommunale samarbeidet i Numedal og Kongsbergregionen.

Målindikatorer:

Utviklingen av indikatorer for å målrette virksomheten er i startfasen, og en må derfor i samarbeid med nabokommunene vinne erfaring i dette. I helse- og omsorgsetaten er det vanskelig å finne målbare størrelser som gir svar på om etaten oppfyller vedtatte mål. Oversikten nedenfor gir noen indikatorer, samt også noen forslag til indikatorer som ikke er kvantifisert i tabellen ved denne rullering.

	2006	2007	Mål 2008	2009
Økonomi				
% avvik regnskap/budsjett		0	0	0
Medarbeidere				
Medarbeiderundersøkelse 1 gang pr. år		Planlagt	X	X
Sykefravær		8 %	8%	8%
Gjennomførte medarbeidersamtaler		100 %	100%	100%
Sykepleierressurser utnyttet over døgnet		0	I arbeid	gjennomføres
Ufaglærte medarbeidere tilbys opplæring til fagarbeider.		0	0	10
Ny sykepleierstudent med stipend årlig		1	0	1
2 nye helsefagarbeiderlæringer årlig			2	2
Tjeneste				
Kjøkken	60 brukere	90 brukere	100	100
Hjemmehjelp: Antall brukere og tid i gjennomsnitt.		109 brukere		
Hjemmesykepleie: Antall dosetter/ tid kartlegges		71 dosetter/ 1,5 dagsverk	Multidose	Multidose
Kartlegging: aktiv tjeneste hos bruker Kjøring Dokumentasjon Antall injeksjoner		120	Kartlegging gjennomføres	
Institusjon: Antall trykksår Antall infeksjoner Antall korttidsplasser		0 0 4	0 0 4	0 0 4

Elektroniske tjenester (selvbetjening)				
Søknadsskjema på tjenester på nettsidene		X	X	X
Etaten presentert på nettsidene (gjennomgang)		X	X	X
Iplos-implementering i 2007		gjennomført	vedlikeholdes	vedlikehold
Gat-soft implementeres i 2007			Hele etaten bruker systemet.	Institusjon + Omsorgsbolig
Samfunn				
Brukerundersøkelse				Gjennomføres
Brukerundersøkelse hvert annet år		0	Gjennomføre undersøkelse	
Rullerende brukerundersøkelse i psykiatrien.		X		X

Arbeidsprogram 2009:

Utredninger/arbeider	
Planarbeider	Fremtidig boligbehov for barn/funksjonshemmede kartlegges. Samarbeid med Rollag kommune Folkehelse Helse og omsorgsplan Kvalitetsutviklingsplan Kompetanseutviklingsplan videreføres.
Interkommunalt samarbeid	Plom-prosjektet: Regionalt nettverk på ledernivå i helse og omsorg i Kongsbergregionen. Utdanning av hjelpepleiere. Folkehelse. Legevakt i alle helger. Kultur: Den blå timen. Samarbeid/samhandlingsprosjekt med sykehuset Blefjell Demensprosjekt videreføres. Palliasjonsprosjekt videreføres. Rehabiliteringssamarbeid etableres.
Reformer, lovendringer	Nasjonal Helseplan 2007-2010 Opptrappingsplan for psykisk helse. St. meld. 25 Framtidas omsorgsutfordringer. Helse- og omsorgsdepartementet og KS-avtale om kvalitetsutvikling i helse- og omsorgstjenesten «Full deltakelse for alle funksjonshemmede. Utviklingstrekk 2001-2006» Kommunesektorens etikkutvalg KS

4.f.5. Teknikk, plan og ressurs

Tjeneste	Målgruppe
Vann, Avløp og Renovasjon	Innbyggere og fritidsbeboere
Byggesak og planbehandling	Innbyggere, fritidsbeboere, utbyggere
Landbruk og skog	Grunneiere, skogeiere
Jakt og fiskeforvaltning	Alle som har denne interesse
Brann og redning	Alle som bor og ferdes i kommunen
Feiing	Innbyggere
Veier	Alle som bor og ferdes i kommunen
Miljø	Alle
Oppmåling	Innbyggere, fritidsbeboere og utbyggere

Tabellen under viser en stor økning av aktivitet innen byggesak og utslippsaker. Aktiviteten innen kart og oppmåling har gått noe ned etter toppåret i 2006. Saksmengden innen de fleste andre områder er stabil på samme mengde.

Administrativt behandlet:	2004	2005	2006	2007
Byggetillatelse, hus, hytter, veier etc.	268	217	263	326
Fradeling	15	85	113	53
Utslippstillatelse spredt boligbygging	54	59	37	64
Målebrev og registreringsbrev	59	39	84	62
Renovasjonssaker	19	20	11	8
Midlertidig kartforretning	19	50	45	25
Motorferdsel i utmark	47	49	55	51
Konsesjonssaker	2	6	3	2
Skogsveger/landbruksveger	9	8	3	13
Skogavgiftsaker	1	5	2	0
Delingssaker etter jordloven	12	11	4	5
Andre saker	85	73	64	40
Totalt	590	622	684	649

Prioritering/behov

Rammeområdets netto utgifter i rådmannens forslag for 2009 10,7 % av kommunens samlede driftsutgifter. Utviklingen i andelen av driftsutgiftene de siste årene har vært følgende:

	2005	2006	2007	2008	2009
Rammens andel av netto dr.utgifter	15,3 %	15,3 %	11,7 %	11,4 %	10,7 %

Sammenligning av nøkkeltall med KOSTRA – gruppe 2.

Gruppe 2 kommuner i Buskerud er: Flesberg, Nes, Gol og Ål.

	Flesberg	Flesberg	Flesberg	Gruppe 02	Buskerud	Landet
	2005	2006	2007	2007	2007	2007
Lengde kommunale veier på 1000 innb.	11,9	11,9	11,9	15,8	7,0	9,0
Nto.dr.utgifter brann/ulykker pr 1000 innb.	501	507	566	535	528	428
Kg husholdningsavfall pr. innb.	318	483	414	413	521	434
Årsgebyr avfallstjeneste	2.064	2.162	2.190	2.007	1.829	2.034
Årsgebyr avløpstjenesten	2.192	3.045	3.364	3.029	3.207	2.723
Årsgebyr vannforsyning	2.118	3.240	2.980	2.719	2.043	2.355
Nto.dr.utgifter til eiendomsdrift	2.785	2.480	2.624	3.322	2.826	2.919
Gj snitt beh.tid vedtatte reguleringsplaner	60	40	60	188	297	235
Gj. Snitt beh.tid byggesaker	24	26	28	32	36	35

Utviklingstrekk personell, driftsutgifter, m.v.

Etter etatens store undersudd i 2007 har det vært satt fokus på i økonomiarbeidet. Dessverre ser det ut til at etaten heller ikke i 2008 klarer å holde budsjettet. En hovedgrunn til dette er ytre forhold, som værforhold, som har ført til økte driftsutgifter til brøyting og veivedlikehold, samt følgeskader på vann- og kloakkinstallasjoner. En trend høsten 2008 har også vært at etaten ikke mottar så mange søknader om oppføring av nye hytter lengre, men en mengde søknader om rehabilitering, utvidelse, uthus/anneks og vei, vann- og kloakk ved hytta. Dette har ført til at saksmengden ved etaten allikevel ikke har gått ned. Grunnen til dette at mange av disse søknadene tar mye tid, da mange av søkerne har hytter som ikke ligger i områder der det finnes en godkjent reguleringsplan. Etaten har også i 2008, p.g.a. Blefjellplanen, mottatt mange flere reguleringsplaner til behandling enn vanlig. Dette har ført til at saksbehandlingstiden har gått opp. Denne trenden vil også fortsette i 2009, og kanskje inn i 2010, da den forventes å avta p.g.a. at da er omtrent hele Blefjell "nyregulert".

Etaten står nå ovenfor store utbyggingsoppgaver innen vann- og avløp. Når disse stares opp vil dette kreve mye av ressurspersoner ved etaten. Dersom dette går utover vanlig driftsoppgaver må det vurderes om noe av oppfølgingen av byggeprosjektene må settes bort til eksterne konsulenter.

Ny kommuneplanlegger, skogbrukssjef og byggesaksbehandler ble ansatt våren 2008. Teknisk sjef satte våren 2008 i gang ett prosjekt for å se på om arbeidsfordelingen mellom de ansatte i TPR sin administrasjon er optimal, og hvordan vi kan løse dette i fremtiden med tanke på raskest mulig saksbehandling. Vi ønsker også å sette fokus på hvordan vi møter "våre kunder" på best mulig måte, og hvordan vi kan gjøre etaten mer synlig bl.a. gjennom bedre informasjon om etatens tjenester. Alt arbeid utføres i egen regi og forventes ferdig våren 2009.

Ny plan- og bygningslov vil komme 01.07.09. Dette vil sette store krav til oppdatering for de som jobber med lovverket innen etaten.

	Budsjett			Budsjett	
	2005	2006	2007	2008	2009
Lønn og sosiale utgifter (fratrasket sykepengeref.)	11 060	10 995	12 094	12 175	12 335
Andre driftsutgifter	15 070	16 099	17 168	15 348	15 440
Antall årsverk	24,85	24,35	24,35	24,35	

Planlagt aktivitet (nye driftstiltak) fra 2009:

	Forslag 2009	Forslag 2010	Forslag 2011	Forslag 2012
6. Teknikk, plan og ressurs				
* Drift av Lyngdal skole (jfr tiltak struktur skolene)	-110	-300	-300	-300
Leasingbil befalsvakt		50	50	50
Gebyrøkninger:				
Husleie kommunale boliger +3 %	-10	-10	-10	-10
Husleie omsorgsboliger +3 %	-30	-30	-30	-30
Husleie trygdeboliger +3 %	-10	-10	-10	-10
Økning miljøavgift + 11 %	-85	-85	-85	-85
Avgift reseipientundersøkelse +3 %	-7	-7	-7	-7
Økte feieavgifter + 15 %	-58	-58	-58	-58
Vann + 13 %	-180	-180	-180	-180
Avløp + 6 %	-160	-160	-160	-160
Renovasjon + 5 %	-250	-250	-250	-250
Byggesak + 15 %	0	0	0	0
Oppmåling + 6 %	0	0	0	0
Plan + 20 %	0	0	0	0

Kommentarer til tiltakene:

For 2009 foreslås ikke de store driftstiltakene. Dersom driften ved Lyngdal skole avvikes kan etaten spare kr. 110' i 2009 og kr 300' de følgende år.

Vedlikehold av kommunale bygg økes i h.h.t. konsumprisindeksen for å imøtekomme brukernes behov og sikre kommunens verdier.

Avgiftssøkninger er foreslått i hht konsumprisindeks, og behovet for å oppnå 100 % dekning innen vann, avløp, renovasjon, slamtømming og feiing. Gebyrøkning på byggesak, oppmåling og plan saker gir ikke grunnlag for å øke budsjetttrammene, kun sikre at kommunen får inn de inntektene som allerede er forutsatt i eksisterende inntektsrammer (2008). Prognose dekningsgrad er tatt inn i vedlegg 3 Selvkostberegning.

Målindikatorer:

	2006	2007	Mål 2008	2009
Økonomi:				
% avvik regnskap/budsjett	+ 700	- 2	0	0
Medarbeidere:				
Vernerunder	1	1	1	1
Kompetansetiltak	Div. kurs	Div. kurs	Div. kurs	Div. kurs
Gjennomførte medarbeidersamtaler	Alle	Uformelle samtaler med 75 %	Minst 50 %	Minst 50 %
Tjeneste:				
Saksbehandlingstid byggesaker	23 dager	ca. 26 dager	21 dager	21 dager
Behandlingstid reguleringsplaner	30	45	60	80
Kartforretninger		Være à jour	Være à jour	Være à jour
Elektroniske tjenester (selvbetjening):				
Revisjon og gjennomgang nettsider			X	X
Samfunn:				
Brukerundersøkelse	0	0	Renovasjon	Renovasjon
Sluttføre rullering av kommuneplan			X	X
Vann- og avløp				
Godt og nok vann og sikkerhet i vannforsyningen. Oversikt vannprøver				Godkjente krav
Vannprøver av rensed avløpsvann er måleindikator				Godkjente krav

Arbeidsprogram 2009:

Større utredninger/arbeider	<ul style="list-style-type: none"> Delta aktivt i videre utredning og planlegging av ny skolestruktur. I samarbeid med Fellestjenesten innføre ePhortemoduler som er aktuelle for etaten.
Økonomi	Etaten gikk i 2007 med ett stor underskudd. Også i 2008 vil etaten trolig gå i underskudd. Selv om mye av dette kan forklares med ytre påvirkninger må mye av etatens arbeid i 2009 være preget av aktivt økonomiarbeid.
Planarbeider	<ul style="list-style-type: none"> Ferdigstille rullering av kommuneplanen Ferdigstille kommunedelplanen for Vatnebrynvannet Sørge for at reguleringsplaner blir behandlet innen frister fastsatt i Pbl.
Interkommunalt samarbeid	Dersom kommunestyret fatter vedtak om å gå videre med en felles forebyggende avdeling for brannvesene i Numedal vil Flesberg brannvesen være en aktiv pådriver. I Kongsbergregionen jobbes det med å opprette en avdeling for revisjonstilsyn etter Pbl. Flesberg, med sin erfaring innen området, er bedt om å ta en ledende rolle i arbeidet.
Nye reformer, lovendringer av betydning	Endring av hele plan- og bygningsloven er vedtatt innført fra og med 01.07.09. Avvikling av GAB og innføring av matrikkelen (nytt

	eiendomsregister) har ført til, og vil føre til, en god del merarbeid.
Utbyggingsoppgaver	Kommunen står ovenfor store utbyggingsoppgaver innen vannforsyningen. Dersom kommunestyret vedtar fremlagt investeringsprogram vil dette medføre store oppgaver for etaten i årene som kommer.
Implementering av EUs rammedirektiv for vann	Samarbeide mellom Grønn dal-kommunene og Fylkesmannen i Buskerud
Medarbeidere	Å utvikle etaten videre vil være en prioritert arbeidsoppgave.
Saksmengde	Å jobbe for at etaten behandler byggesaker og plansaker innen tidsfrister angitt i plan- og bygninglovens bestemmelser er etatens største utfordring og hovedprioritet.
Hytterrenovasjon	Starte arbeidet med å utarbeide ny avfallsordning for kommunens hytteinnbyggere.
Investeringer vann- og avløp	Etaten står foran store oppgaver for å oppgradere vannverkene på Lampeland og i Flesberg. Styring av prosjektene vil kreve mye av ressurspersoner ved etaten.
Opprydding i avfall/skrap	Flere steder i kommunen finnes det ulovlige oppbevaringsplasser for bilvrak og annen skrap. Etaten ønsker å ta tak i problemet for å prøve å rydde opp.
Trafikksikkerhetsplan	Etaten vil ha trafikksikkerhetsplanen klar i 2008. Søknad om midler og oppfølging av prosjekter må prioriteres.

5. Investeringer

Rådmannen foreslår følgende investeringer i 2009 og økonomiplanperioden:

	2009	2010	2011	2012
Ymse				
Avdrag startlån	200	200	200	200
Mottatt avdrag på Startlån	-200	-200	-200	-200
Egenkapitaltilskudd KLP	250			
Oppvekst og kultur				
Smartboard i alle klasser 4 år (2009-2012)	150	150		
Terminalserver (skole)	120	120		
Utstyr IKT	200	200	200	200
Helse og omsorg				
Ny buss	500	0		
Teknikk, plan og ressurs				
VAR - området:				
Ny vannforsyning Flesberg inkl brønn	1 000	1 000		
Vannbeh.anlegg Lampeland m/ledningsoverføring	2 000	1 500		
Vannbehandlingsanlegg Svene		750	750	
Lyngdal vannverk	400			
Rehabilitering VA- ledninger Flesberg/Lampeland	300			
Ny vei i Skartumlia inkl vann/avløp	1 000	1 000		
Andre investeringer:				
Geovekst - kartkonstruksjon m.v.	100			
Rehabilitering skoler/barnehager	1 000	200		
Asfaltering kommunale veier	500	500	500	500
Enøk tiltak - vindusglass etc.,	500			
Turvei Lampeland – Flesberg Veksthus m/lys		750	750	
Trafikksikkerhetsplan	200	500		
Fiberkabel/strømledning komm.hus/Flesbergtunet	500			
Sum investeringer	8 720	6 670	2 200	700
Finansiering				
Bruk av nytt låneopptak	-7 700	-6 670	-2 200	
Bruk av disposisjonsfond	-1 020	0	0	-700
Sum finansiering	-8 720	-6 670	-2 200	-700
	0	0	0	0

Kommentarer:

Nedenfor gis utfyllende kommentarer på de mest vesentlige investeringene, samt spesielle satsninger.

- Investeringene innenfor IKT i skolen sikrer en fortsatt sterk satsning på dette området de neste årene.
- Investeringene i vann og avløp er som beskrevet og vil ha oppstart i 2009.
- Ny vei Skartumlia gjelder veien fra eksisterende boligfelt, gjennom kommunens fremtidige boligfelt (reg.plan Lampeland Øst), og til boligfeltet Furulia. Det er tidligere avsatt i underkant av 1 mill. kr. til formålet og anbudsrunde er i skrivende stund gjennomført.
- Ny buss innenfor helse og omsorg har lenge stått på prioriteringslisten, og tiltaket er nå organisert som et prosjekt der kommunen og Frivillighetssentralen samarbeider. Kr. 500.000,- er kommunens andel i prosjektet som gjennom Frivillighetssentralen søker betydelig ekstern finansiering.

- Det foreslås kr. 1 mill. til rehabilitering av skolebygg og barnehager. Beløpet må ses i sammenheng med tiltaket "ENØK – vindusglass m.m." på kr. 500.000,-. Dette tiltaket har sin hovedprioritet på Flesberg ungdomsskole. D.v.s. at disse to tiltakene bør kunne disponeres under ett.
- Turvei Lampeland – Flesberg Veksthus har stått inne på prioritering, men er ikke kostnadsberegnet i detalj. Her skal det gås opp trase som skal inn i kommuneplanens arealdel. Er foreløpig satt ut til 2010, og må ses på som en synliggjøring av tiltak som vil komme på litt sikt.
- Trafikksikkerhetsplan. Her er det lagt inn kr. 200.000,- i 2009 og kr. 500.000,-. Planen vil medføre at det skal gjennomføres noen konkrete tiltak. En ser for seg en oppstart på disse tiltakene i 2009.
- Fiberkabel/strømledning mellom kommunehus og Flesbergtunet. Flesberg Elektrisitetsverk AS ga i sin tid et aggregat i gave til institusjonen. Ved bygging av Flesbergtunet ble det tatt høyde for dette ved at det ble bygget et lite hus for aggregatet. Ved at telefonsentralen (IP-telefoni) for hele Numedal nå er lokalisert på kommunehuset er det et sterkt behov beredskapsmessig for at både Flesbergtunet og kommunehuset har nødstrøm. Forbindelsen mellom de to byggene har datamessig vært fiberkabel i luftspenn. Med denne investeringen får man på plass god og sikker infrastruktur mellom disse byggene både m.h.t. strøm og datakommunikasjon.

6. Helse, miljø og sikkerhet

Flesberg kommune har ansvaret for at kommunale virksomheter drives i samsvar med lover som regulerer forhold knyttet til helse, miljø og sikkerhet (HMS). Flere av lovene stiller krav til Flesberg kommune som arbeidsgiver til at kommunen skal ha et forsvarlig og trygt arbeidsmiljø for kommunens ansatte. Dette gjelder både fysiske og psykiske sider av arbeidsforholdene. Videre stiller lovene også opp krav til HMS for brukere av kommunens tjenester, eksempelvis barnehagebarn, skoleelever og beboere på institusjon. Flesberg kommune skal påse at kommunal virksomhet ikke belaster natur og miljø på en uheldig måte i forhold til forurensning m.v. Ved siden av de lovmessige krav til oss på HMS-området, så er det innlysende at fokus på dette området er viktig, da dette gjelder forvaltningen av den største og viktigste ressursen som kommuneorganisasjonen besitter: Våre ansatte.

Ansvaret for internkontrollen (IK) er definert i kommunens internkontrollsystem, og her slås det fast at helse, miljø og sikkerhetsarbeid er et lederansvar. Rådmannen har det overordnede ansvaret for etablering og oppfølging av IK-systemet. Aktiviteter og system oppsummeres kort nedenfor.

Den enkelte leder har ansvar for *handlingsplan, gjennomføring og registrering* som beskrevet i det følgende:

Alle **ledere** i Flesberg kommune har et *selvstendig ansvar* for å holde seg oppdatert i forhold til internkontrollen (IK) og HMS, og er ansvarlig for ajourhold av IK-permene innenfor sitt ansvarsområde. Rådmannen har det overordnede ansvaret. Det er lederens ansvar å sørge for at registrerte avvik fra HMS-krav behandles i samsvar med kapittel 6 i IK-systemet - avviksbehandling.

Ansatte skal oppfordres til umiddelbar og direkte rapportering til leder når vedkommende mener det foreligger situasjoner som vurderes i forhold til kommunens ansvar for HMS. Oversikt over slike henvendelser skal settes i perm for internkontroll.

Verneombud informeres og kurses i forhold til sitt spesielle ansvar.

Introduksjon av **nyansatte** skjer i henhold til kommunens reglement. Det informeres om internkontrollen og HMS i kommunen – egen prosedyre for dette fremgår i personalperm.

Vernerunder med verneombud gjennomføres minst en gang hvert år. Leder for vedkommende arbeidsplass har ansvar for at dette skjer. Skriftlig rapport settes i ringperm for internkontroll.

Medarbeidersamtaler gjennomføres (målsetting) for samtlige ansatte en gang i året – eget skjema er utarbeidet til hjelp i dette arbeidet.

Registrering av **sykefravær, arbeidsskader og -ulykker** skjer på fastsatt skjema. **Personskader** føres på eget skjema, og rådmannen får kopi av disse. En **yrkesskade** kan kort defineres som en skade eller sykdom som er forårsaket av en arbeidsulykke. **Sykefraværstatistikk** utarbeides (ansvar rådmannen), og dette inngår f.o.m. høsten 2006 som en del av månedsrapporteringen for den enkelte avdeling og etat (elektronisk).

Yrkesrelaterte sykdommer og nestenulykker registreres, og brukes også som grunnlag for forebyggende HMS-arbeid. Kopi av registreringene settes i perm for internkontroll.

Oversikt over kontroller o.l. utført av **Bedriftshelsetjenesten**. Kopier settes i perm for internkontroll. Bedriftshelsetjenestens aktiviteter reguleres i en egen avtale, og innholdet i aktivitetene bestemmes Arbeidsmiljøutvalget hvert år. Aktivitetene de senere år har vært bl.a. helsekontroll og tester, oppfølging på enkelte arbeidsplasser, gjennomføring av kurs for verneombud og bistand på aktivitetsdag for ansatte.

Rapporter til/fra **Arbeidstilsynet**. Kopier settes i perm for internkontroll.

Spørreskjema for kartlegging av HMS utarbeides og brukes ved behov. Behovet vurderes av administrativ ledelse og **Arbeidsmiljøutvalget (AMU)**. Resultater fra slike undersøkelser settes i perm for internkontroll. Kommunen har verktøy for å kunne måle medarbeidertilfredshet elektronisk, og dette bør brukes mer aktivt.

Oversikt over gjennomførte **HMS-relaterte kurs, samlinger, opplæring, o.l.** settes fortløpende i perm for internkontroll.

Oversikt over, og rapporter fra **brann- beredskapsøvelser m.v.** med tilknytning til HMS-området i kommunen, settes fortløpende i perm for internkontroll.

Alle hovedaktiviteter oppsummeres i en årsrapport som behandles i AMU.

Samfunnssikkerhet og beredskap

Flesberg kommune har et spesielt ansvar for beredskap og samfunnssikkerhet i forhold til innbyggere og personer som oppholder seg i kommunen. Kommunen har en plan for kriseledelse som gjelder håndteringen av alvorlige hendelser som går ut over det som kan håndteres under ordinær drift. Kommunen etablerer kriseledelse i slike tilfeller, og krisen håndteres sammen med lensmann og politi i første rekke, men også andre instanser/myndigheter. Ved alvorlige ulykker og hendelser som rammer enkeltpersoner kan kommunen sette inn et såkalt "kriseteam" som kan bistå enkeltmennesker eller grupper av personer.

Ved tilsyn av kommunens beredskapsarbeid høsten 2007 ble det påpekt at det er ønskelig at Flesberg kommune slutfører arbeidet som har pågått en tid med å oppdatere kommunens Risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS). ROS-analysen er en gjennomgang av ulike hendelser eller forhold som har et stort potensial for skader på mennesker, miljø, økonomi eller fysiske innretninger. Hensikten med en ROS-analyse er å kunne sette inn forebyggende tiltak, eller lage handlingsplaner for hva som skal skje dersom en bestemt situasjon inntreffer. Vektlegging av dette i arealplanleggingen blir enda viktigere i tiden fremover p.g.a. klimaendringene. Vannkvalitet og leveringssikkerhet på drikkevann er eksempel på objekter der det i dag finnes egne handlingsplaner/internkontrollsystemer i kommunen, men der det gjennom denne økonomiplanen også settes inn virkemidler i form av investeringer for å oppnå enda bedre sikkerhet for levering og kvalitet. I 2009 investeres det også i opplegg for nødstrøm for både Flesberg tunet og kommunehuset. Likeledes slutføres trafikksikkerhetsplanen i 2008, og utover i perioden vil det også bli satt inn tiltak som følger av denne planen.

Målingindikatorer:

	2003	2004	2005	2006	2007	Mål 2008	Mål 2009
Helse, miljø og sikkerhet							
Samlet sykefravær i kommunen *	7,5 %	6,8 %	6,4 %	5,2 %	6,4	5 %	5 %
Vernerunderapporter (% gj.ført)	Ca. 75	Ca. 75	Ca. 75	Ca. 75	Ca. 80	100 %	100 %
Verneombud gj.ført gr.kurs HMS				100 %	100 %	100 %	100 %
Antall møter i arbeidsmiljøutvalget	2	2	2	2	2	2	2
Gj.føring av helsetest (ansatte)			90	75	Ca. 75	100	100
Gjennomføre medarbeiderkartlegging		Delvis	Delvis	Delvis	Delvis	100 %	100 %
Samfunnssikkerhet og beredskap							
Møte med samarbeidsparter beredskap **		1	1	1		1	1
Deltakelse på kurs innen beredskap og samfunnssikkerhet	2	0	0	0		2	2
Risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS)			Pågår	Pågår		Slutført	Slutført
Rapport k.styre om beredskap	0	0	0	0		1	1

- Sykefraværstatistikken for Flesberg kommune har blitt atskillig mer pålitelig og bedre i den forstand at vi har data raskere og bedre tilgjengelig enn for noen år siden. Det rapporteres nå månedlig internt på sykefraværet sammen med økonomirapportering. Måltall for sykefravær er vanskelig å sette; kanskje spesielt nå som arbeidsmarkedet er så stramt. Det normale er at sykefraværet i slike perioder går oppover.

** Rådmannen har de siste par år hatt årlige møter med Sanitetsforeningenes omsorgsberedskapsgruppe for bl.a. å fornye samarbeidsavtale. Det er et mål fremover å få til årlige møter som omfatter flere av våre partnere på dette området.

Vedlegg

1. Kommunale avgifter og gebyrer

Samtlige satser vil være gjenstand for vurdering ved hver rullering av økonomiplanen i forhold til selvkostberegning på tjenestene. Satsene er eksklusiv merverdiavgift.

Regulativ teknisk sektor

Vann, avløp og renovasjon	2009	Økning 2008-09
Vann: Vannavgift pr m3	14,98	13 %
Abonnementsavgift	696,-	
Avløp: Kloakkavgift pr. m3	20,23	6 %
Abonnementsavgift	821,-	
Vannmålerleie	258,-	0 %
Renovasjon (full avgift)	2 299,-	5 %
Hytterrenovasjon (lav avgift)	879,-	14 %
Hytterrenovasjon (m/sekker)	1 674,-	5 %
Tilknytning hytterrenovasjon	1 000,-	0 %
Miljøavgifter	261,-	10 %
Slamtømming pr m3	268,-	0 %
Feieavgift (inkl branntilsyn)	310,-	15 %

VAR gebyrene er hevet til 100% dekningsgrad i selvkost, innbefattet kapitalkostnader. Slam er pr i dag fullt dekket i selvkost. Miljøavgiften heves grunnet økt bruk av Moen.

Renovasjonsgebyrene heves grunnet nytt anbud, og større aktivitet i fjellet.

Oppvekst- og kulturetaten

Barnehagesatsene holdes uendret fra 2008 til 2009, d.v.s. maksimalpris gjelder.

Satsene for skolefritidsordningen holdes også uendret fra 2008 til 2009. Det gis 30 % søskenmoderasjon for barn nr. 2, 50% på barn nr. 3, men ikke på kost.

Barnehage	Opphold	Kost	Sum pr. mnd
5-dagersplass	2.330,-	250,-	2.580,-
4-dagersplass	1.864,-	200,-	2.064,-
3-dagersplass	1.398,-	150,-	1.548,-
2-dagersplass	932,-	100,-	1.032,-
Ekstradag	158,-	12,-	170,-

Flesberg og Lyngdal SFO

Skolefritidsordning	Opphold	Kost
Full plass	1.760,-	200,-
½ plass	1.240,-	105,-
¼ plass	715,-	50,-
Tilfeldige morgener	100,-	10,-
Tilfeldige ettermiddager	100,-	10,-
Tilfeldige fridager	200,-	20,-

Lampeland SFO

Skolefritidsordning	Opphold	Melk
Full plass	1.760,-	100,-
½ plass	1.240,-	50,-
¼ plass	715,-	25,-
Tilfeldige morgener	100,-	10,-
Tilfeldige ettermiddager	100,-	10,-
Tilfeldige fridager	200,-	20,-

Egenbetaling kulturskole	
Egenbetaling kulturskole	2200,- pr. år.

Helse og omsorgsetaten

Hjemmehjelpstjenester Inntekt	2008	2009	Max pris 2009
1 - 2 G	150,- pr. mnd	150,- pr. mnd	
2 - 3 G	79,- pr. mnd	79,- pr. mnd	
3 - 4 G	105,- pr. mnd	105,- pr. mnd	
4 - 5 G	126,- pr. mnd	126,- pr. mnd	
Over 6 G	145,- pr. mnd.	145,- pr. mnd.	4000,- pr. mnd

Matsalg

Matprisene på Flesberg tunet økes med 8,5%.

Husleier

Husleie i trygdeboliger Lampeland og Flesberg økes med 3 %, og husleie omsorgsboliger 3 %.
Husleie i de øvrige kommunale boligene økes med 3 %.

PLAN OG BYGGESAKSGBYRER MED VIRKNING FRA 01.01.2009

Lovhjemmel: Plan- og bygningslovens § 109, og forskrift til plan- og bygningsloven om godkjenning av foretak for ansvarsrett § 18. Forurensingsforskriftens § 11-4.

Byggesaksgebyret innbefatter saksbehandling og tilsyn av byggesaker etter plan- og bygningsloven (pbl) med tilhørende forskrifter.

Det skilles på tillatelse til **tiltak** og **enkle tiltak**. Med **enkle tiltak** (pbl § 95 b) forstås søknader som er i samsvar med plan- og bygningslovgivningen, jf. pbl § 95 b, jf SAK §16. Dvs. komplette og avklarte i forhold til arealbruk og andre myndigheters regler, samt i forhold til naboer/gjenboere og er teknisk sett greie.

1. SØKNADSPLIKTIGE TILTAK (pbl § 93/95 b)

	Tillatelse til:	Tiltak	Enkle tiltak
1.1	Bolighus		
1.1.1a	- nybygg med avfallsplan	8.625	5.750
1.1.1b	- nybygg uten avfallsplan	10.925	7.475
1.1.2a	- tilbygg med avfallsplan	4.600	3.160
1.1.2b	- tilbygg uten avfallsplan	6.325	4.310
1.1.3	- Behandling av reviderte tegninger/søknad	2.015	1.450
1.2	Fritidsbolig/hytter		
1.2.1	- nybygg m/avfallsplan	10.925	6.900
1.2.2	- nybygg u/ avfallsplan	12.650	8.625
1.2.3	- tilbygg m/avfallsplan	7.180	3.450
1.2.4	- tilbygg u/avfallsplan	8.625	5.750
1.2.5	- Gebyr ved avvik der søknad med godkjent privat avfallsplan benytter kommunal renovasjonsordning.	4.025	2.300
1.2.6	- Behandling av reviderte tegninger/søknad	2.015	1.150
1.3	Uthus/garasje		
1.3.1a	- nybygg med avfallsplan	5.175	3.450
1.3.1b	- nybygg uten avfallsplan	6.610	4.885
1.3.2a	- tilbygg med avfallsplan	3.450	2.300
1.3.2b	- tilbygg uten avfallsplan	4.885	3.450
1.4	Anlegg av veg eller parkeringsplass, vesentlig terrenginngrep		
	- stikkveger til hytter, hus med mer	3.160	2.015
	- hovedveg i hyttefelt	4.885	3.450
	- vesentlig terrenginngrep	2.875	1.725
1.5	Industribygg, leilighetsbygg, forretningsbygg, servicebygg m.m. inntil 200 m²	8.625	6.325
	- deretter kr. 3,- pr. m ²		
1.6	Øvrige tiltak etter § 93		
1.6.1a	- Med avfallsplan	3.450	2.015
1.6.1b	- Uten avfallsplan	5.175	3.740
	totrinnsøknader på ovennevnte tiltak; kr. 1.500,- i tillegg til ovennevnte gebyr (pr. igangsettingstillatelse)		
1.7	Godkjenning av foretak m.v. for ansvarsrett (pbl §§ 93 b og 98)		
	- søknad om personlig godkjenning som selvbygger		2.000
	- øvrige		2.875
1.8	Fravik		
	For tiltak som utføres i strid med bestemmelser gitt eller i medhold av Pbl, her under tiltak som utføres i strid med ramme- og eller igangsettingstillatelse, kan det ilegges et behandlings-gebyr for merarbeid iht timesatser og minimum		7.760

2.	Melding om tiltak (pbl §§ 86 a, b og § 81)		
2.1a	- Med avfallsplan		2.875
2.1b	- Uten avfallsplan		4.300
3.	Lokal anbefaling av foretak		
3.1	- ny lokal anbefaling av foretak		2.580
3.2	- revidering av eksisterende lokal anbefaling		1.150
4.	Delingsaker etter Pbl		
	- behandling av delingssøknad innen regulert område		2.000
	- behandling av delingssøknaden utenfor reg. området		4.025
5.	Utslippsaker (pbl § 66, nr 2)		
	gebyr etter forurensingslovens § 52 og pbl § 109 og forurensingsforskriftens § 11-4.		
5.1	Tiltak med en bruksenhet		
5.1.1	- samlet søknad (utslipp, bygging av avløpanlegg, boring etter vann)	3.600	2.830
5.1.2	- utslipp og bygging av anlegg	2.830	2.830
5.1.3	- boring etter vann	1.545	1.545
5.1.4	- utslippsøknad som sendes inn samlet med byggesøknad	2.830	2.830
		Under	Over
		15 PE	15-100 PE
5.1.5	- Søknad om utslipp	2.830	5.665
5.1.6	- Søknad om omgjøring av utslippløyve	1.800	5.150
5.1.7	- Kontroll av eks anlegg	1.545	2.575
5.1.8	- Kontroll av nye anlegg	1.545	2.575
5.1.9	- Vassdragsovervåking (årlig avgift)	206	618
5.1.10	- Behandling av ulovlige utslipp	15.000	20.000
5.1.11	- Behandling/kontroll av gråvannsutslipp ved manglende rensekum		425
5.2	Tiltak med flere bruksenheter	5.665	3.860
	totrinnsøknader på ovennevnte tiltak; kr. 1.290,- i tillegg til ovennevnte gebyr pr. igangsettingstillatelse		
6.	Søknad om fornyelse av tillatelse eller melding		
	søknad om fornyelse før foreldelsesfrist (3 år) går ut		1.090
	søknad om fornyelse etter at tillatelsen er foreldet, skal behandles som ny søknad		
7.	Behandling av endringer i gitte tillatelser		
	gebyr etter tidsforbruk (<i>minimumsbeløp</i>)		1.090
8.	Befaringer/bygningskontroll		
	gebyr etter tidsforbruk (<i>minimumsbeløp</i>)		1.150
9.	Dispensasjonssaker (pbl § 7)		
	(<i>Eventuelt gebyr for behandling etter Jordloven kommer i tillegg</i>)		
9.1	- saker som krever høring av eksterne myndigheter		6.900
	- saker som ikke krever høring av eksterne myndigheter, men som krever politisk behandling		4.600
	- saker som kan behandles administrativt		3.160
	- Saker etter Pbl § 88		3.160
9.2	Øvrige saker		5.175

10.	Private reguleringsplaner for hytter og boligområder (pbl §§§ 27, 28, 30)	
10.1	- reguleringsplaner	27.000
	+ over 10 tomter (<i>pris pr. tomt</i>)	720
10.2	- vesentlige endringer av reguleringsplan	21.600
	+ over 10 tomter (<i>pris pr. tomt</i>)	720
10.3	- mindre vesentlige endringer av reguleringsplan	12.000
<hr/>		
11.	Bebyggelsesplaner for hytter og boligområder (pbl § 28-2)	
11.1	- bebyggelsesplaner i hht. flatereguleringsplan 50% av gebyr for reguleringsplan jf. pkt. 10.1	13.500
11.2	- bebyggelsesplaner uten flatereguleringsplan Gebyr som reguleringsplan jf. pkt. 10.1	27.000
<hr/>		
12.	TIMEPRIS	
	gebyr som regnes etter tidsbruk (per time)	750

Generelle bestemmelser:

- Gebyret må være bekreftet betalt før behandlingen skjer. Jf Pbl § 109.
- Gebyr som ikke kan beregnes etter de foranstående satser, beregnes på grunnlag av anvendt tid. Timesatsen skal beregnes etter 1,2 o/oo av brutto årslønn for den enkelt arbeidstaker.
- Hvis gebyret etter dette regulativ anses å bli urimelig høyt kan teknisk sjef fastsette ett passende gebyr etter skriftlig søknad. Vedtaket kan påklages til kommunens klagenemnd.
- Med avfallsplan menes at utbygger må legge frem en plan for hvordan han har tenkt å avhende avfall på byggplassen til godkjent deponi uten at avfallet kommer inn i den kommunale renovasjonsordningen. Dersom utbygger leverer avfallsplan

GEBYRREGULATIV ETTER DELINGSLOVEN § 5-2.

1. Gebyr for kart- og delingsforretning over areal overført ved grensejustering (tilleggsareal)

Areal i m2:		Gebyr i kr.
f.o.m.	t.o.m.	
0	150	3.404
151	300	4.424
301	600	6.462
601	900	8.613
901	1.200	10.544
1.201	1.500	11.795

Overstiger arealet 1.500 m2 beregnes gebyr etter pkt. 2.

2. Gebyr for kartforretning om kombinert kart- og delingsforretning over arealer til utbygningsformål.

Areal i m2:		Gebyr i kr.:
f.o.m.	t.o.m.	
0	1.500	11.905
1.501	2.000	13.095
2.001	2.500	14.285
2.501	3.000	15.540
3.001	3.500	16.743
3.501	4,000	17.946
4.001	4.500	19.219
4.501	5.000	20.628

For areal over 5.000 m2 øker gebyret med kr. 1.127,- pr. påbegynt dekar.

3. Gebyr for kartforretning over grenser.

Hvis alle grensene omkring eiendommen skal gås opp betales gebyr etter pkt. 2.

A. Beregningsgrunnlag: Sidelengde.

f.o.m.	t.o.m.	Gebyr i kr
0.00	50.00	2.436
50.01	75.00	4.592

Videre økes med kr. 1.849,- pr. påbegynt 25 meter.

B. Beregningsgrunnlag:

Antall grensepunkt.

Grensepunkt	Gebyr i kr.
Inntil 2	2.436
Inntil 3	4.592

Videre økes med kr. 1.834,- pr. grensepunkt.
Det rimeligste alternativ skal benyttes.

4. Gebyr for grensepåvisning.

Gebyret brukes der det er tilfredstillende målebrev. Hvis naboer må innkalles skal det betales etter pkt. 2 eller 3.

Grensepunkt	Gebyr i kr.
Inntil 2	2.436
Inntil 3	4.592

Videre økes med kr. 943,- pr. punkt.

5. Gebyr for kartforretning over punktfeste.

For kartforretning over punktfeste betales kr. 8.226,-.

6. Gebyr for avbrutt forretning.

Ved tilbakebetaling (etter at forretningen er berammet), avbrutt eller annullert forretning betales kr. 1.834,- pluss en andel av totalgebyret som fastsettes etter skjønn av oppmålings-myndigheten på grunnlag av medgått tid.

Ved tilbakekalling før forretningen er berammet betales kr. 409,-.

7. Gebyr for påtegning av målebrev og ajourføring av målebrev.

Delingslovens § 2.3, forskrifter kap. 11 og 20.

For påtegning ved grenseregulering/-justering og ajourføring av målebrev betales kr. 2.044,-

Når nytt målebrev blir utstedt istedenfor at eldre målebrev blir ajourført, skal det ikke betales større gebyr enn for ajourføring.

8. Gebyr for ajourført gjenpart av målebrev.

Med ajourført gjenpart menes her et nytt dokument hvor alle grenser er kontrollert både den aktuelle eiendommen og naboeiendommen. Alle aktuelle fradelinger og grensereguleringer tas med. For slik ajourført gjenpart betales 10% av gebyret for kartforretning, dog minst kr 2.044,-.

9. Gebyr for midlertidig forretning.

Forskriftene kap. 2.

For midlertidig forretning betales et ekstra gebyr på kr. 2.308,-. Fullt gebyr etter pkt. 1 og 2 kan innkreves samtidig.

Hvis midlertidig forretning må avholdes av grunner som skyldes kommunens oppmålingsmyndighet, skal det ikke kreves ekstra gebyr for midlertidig forretning.

10. Gebyr for registreringsbrev.

Forskriftene kap. 27.

For utarbeidelse av registreringsbrev betales kr 2.860,-. Berører den enkelte sak flere registreringsnummer kommer det et tillegg på kr. 822,- for hvert ekstra registernummer.

11. Gebyr for kart- og delingsforretning der deler av arbeidet utføres av andre.

Forskrifter 3.3.

For forretninger der deler av arbeidet utføres av andre, f.eks. NVE, NSB og vegmyndighetene fastsettes gebyret til kommunen etter hvor stor del av arbeidet kommunen utfører etter følgende prosentskala:

Klargjøring og registrering	30%
Innkalling og avholdelse av forr	20%
Merking inkl. materiell	10%
Måling, beregning og uttegning	40%

Uavhengig av denne tabell kan det inngås spesielle avtaler med enkelte institusjoner om fordeling av arbeid og gebyrer.

12. Gebyr og kartforretning og kart- og delingsforretning over større sammenhengende arealer.

For slike forretninger over større sammenhengende parseller/eiendommer til landbruks-, almen fritids- og andre allmenntilretteleggende formål betales etter anvendt tid beregnet til maksimum halv gebyr etter pkt. 2 og 3.

13. Gebyr beregnet på grunnlag av anvendt tid.

Gebyr for oppmålingstekniske arbeider som ikke kan beregnes etter de foranstående satser, beregnes på grunnlag av anvendt timeverk. Timesatsen skal beregnes etter 1,2 0/00 av brutto årslønn for den enkelte arbeidstaker. Minstegebyr kr. 2.860,-.

14. Ekspedisjonsgebyr.

Når rekvirenten samtidig er bestyrer og gjør det tekniske arbeidet, jft. pkt. 3.3 i forskriftene eller forestår forarbeidet (kartarbeidet/dokumentasjoner) for registreringsbrev bortfaller vanlig gebyr. Det betales da et ekspedisjonsgebyr på kr. 2.044,- + kr. 435,- for hvert ekstra registreringsnummer dersom ikke annet er avtalt, jfr. forskriftene 17.2.

15. Urimelig gebyr.

Hvis gebyret etter dette gebyrregulativet anses å bli urimelig høyt, kan hovedutvalget for teknisk sektor fastsette et passende gebyr.

I spesielle tilfelle kan hovedutvalget for teknisk sektor etter søknad redusere gebyret.

16. Betalingsbestemmelser.

Gebyret skal innbetales til kommunekassen etter regningsoppgave fra oppmålingsmyndigheten.

Betaling skjer etter det regulativ og de satser som gjelder på rekvisisjonspunktet. Dette gjelder også tinlysingsgebyr.

Gebysatsene inkluderer hjelpemannskap, bilgodtgjørelse, administrasjonsutgifter, merkemateriell og arbeider med merking av grenser.

Tinglysingsutgifter kommer i tillegg.

Merverdiavgift beregnes ikke ved innkreving av gebyrene jf. skattedirektørens rundskriv av 6. mars 1970 til skatteinspektørene.

2. Obligatoriske oversikter

Budsjettskjema 1A - Driftsbudsjettet			
	Budsjett 2009	Budsjett 2008	Regnskap 2007
FRIE DISPONIBLE INNTEKTER			
Skatt på inntekt og formue	-55 589 000	-51 173 000	-48 242 320
Ordinært rammetilskudd	-45 210 000	-40 103 000	-41 887 061
Skatt på eiendom	-2 500 000	-2 500 000	-2 454 376
Andre direkte eller indirekte skatter	-400 000	-400 000	-374 684
Andre generelle statstilskudd	-1 900 000	-1 800 000	-1 856 000
Sum frie disponible inntekter	-105 599 000	-95 976 000	-94 814 441
FINANSINNTEKTER/-UTGIFTER			
Renteinntekter og utbytte	-1 150 000	-650 000	-1 808 050
Renteutgifter, provisjoner og andre finansutgifter	3 600 000	3 500 000	2 811 658
Avdrag på lån	3 300 000	3 075 000	3 021 016
Netto finansinntekter/-utgifter	5 750 000	5 925 000	4 024 624
AVSETNINGER OG BRUK AV AVSETNINGER			
Til dekning av tidligere års regnskapsmessige merforbruk	928 282	1 841 882	4 663 355
Til ubundne avsetninger	732 600	0	25 150
Til bundne avsetninger	563 800	671 500	2 288 726
Bruk av tidligere års regnskapsmessige mindreforbruk	0	0	-3 175 370
Bruk av ubundne avsetninger	0	0	0
Bruk av bundne avsetninger	-498 000	-498 000	-847 625
Netto avsetninger	1 726 682	2 015 382	2 954 237
FORDELING			
Overført til investeringsregnskapet	0	0	669 433
Til fordeling drift	-98 122 318	-88 035 618	-87 835 580
Sum fordelt til drift (fra skjema 1B)	98 122 318	88 035 618	87 166 147
Regnskapsmessig merforbruk/mindreforbruk	0	0	0

Økonomisk oversikt - Drift			
	Oppr. budsjett 2009	Oppr. budsjett 2008	Regnskap 2007
DRIFTSINNTEKTER			
Brukerbetalinger	-6 382 000	-6 134 500	-6 225 422
Andre salgs- og leieinntekter	-16 003 069	-14 429 500	-13 749 687
Overføringer med krav til motytelse	-18 108 895	-18 637 374	-26 688 491
Rammetilskudd	-45 210 000	-40 103 000	-41 887 061
Andre statlige overføringer	-1 900 000	-1 800 000	-1 856 000
Andre overføringer	-2 508 000	-2 480 000	-1 072 903
Inntekts- og formuesskatt	-55 589 000	-51 173 000	-48 242 320
Eiendomsskatt	-2 500 000	-2 500 000	-2 454 376
Andre direkte og indirekte skatter	-400 000	-400 000	-374 684
Sum driftsinntekter	-148 600 964	-137 657 374	-142 550 944
DRIFTSUTGIFTER			
Lønnsutgifter	75 118 523	68 770 168	71 941 945
Sosiale utgifter	19 477 020	18 964 523	18 320 484
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunens tjenesteproduksjon	20 008 730	18 806 304	17 878 384
Kjøp av tjenester som erstatter kommunens tjenesteproduksjon	11 987 597	10 060 900	12 207 071
Overføringer	14 301 412	12 965 097	14 652 447
Avskrivninger	5 652 520	5 652 520	5 263 150
Fordelte utgifter	231 000	150 000	0
Sum driftsutgifter	146 776 802	135 369 512	140 263 481
Brutto driftsresultat	-1 824 162	-2 287 862	-2 287 462
EKSTERNE FINANSINNTEKTER			
Renteinntekter og utbytte	-1 150 000	-650 000	-1 808 050
Mottatte avdrag på lån	-30 000	-30 000	-138 342
Sum eksterne finansinntekter	-1 180 000	-680 000	-1 946 392
EKSTERNE FINANSUTGIFTER			
Renteutgifter og låneomkostninger	3 600 000	3 500 000	2 811 658
Avdrag på lån	3 300 000	3 075 000	3 021 016
Utlån	30 000	30 000	40 661
Sum eksterne finansutgifter	6 930 000	6 605 000	5 873 335
Resultat eksterne finanstransaksjoner	5 750 000	5 925 000	3 926 943
Motpost avskrivninger	-5 652 520	-5 652 520	-5 263 150
Netto driftsresultat	-1 726 682	-2 015 382	-3 623 670

	<i>Oppr. budsjett 2009</i>	<i>Oppr. budsjett 2008</i>	<i>Regnskap 2007</i>
BRUK AV AVSETNINGER			
Bruk av tidligere års regnskapsmessige mindreforbruk	0	0	-3 175 370
Bruk av disposisjonsfond	0	0	0
Bruk av bundne fond	-498 000	-498 000	-847 625
Bruk av likviditetsreserven	0	0	0
Sum bruk av avsetninger	-498 000	-498 000	-4 022 994
AVSETNINGER			
Overført til investeringsregnskapet	0	0	669 433
Avsatt til dekning av tidligere års regnskapsmessige merforbruk	928 282	1 841 882	4 663 355
Avsatt til disposisjonsfond	732 600	0	25 150
Avsatt til bundne fond	563 800	671 500	2 288 726
Avsatt til likviditetsreserven	0	0	0
Sum avsetninger	2 224 682	2 513 382	7 646 664
Regnskapsmessig mer-/mindreforbruk	0	0	0

Økonomisk oversikt - Investering			
Tall i 1000 kroner	Budsjett 2009	Oppr. budsjett 2008	Regnskap 2007
INNETEKTER			
Salg driftsmidler og fast eiendom	0	0	-1 011 708
Andre salgsinntekter	0	0	0
Overføringer med krav til motytelse	0	0	0
Statlige overføringer	0	0	0
Andre overføringer	0	0	0
Renteinntekter, utbytte og eieruttak	0	0	0
Sum inntekter	0	0	-1 011 708
UTGIFTER			
Lønnsutgifter	0	0	0
Sosiale utgifter	0	0	0
Kjøp varer og tjenester som inngår i kommunens tjenesteproduksjon	8 470 000	6 850 000	3 631 965
Kjøp av tjenester som erstatter kommunens tjenesteproduksjon	0	0	0
Overføringer	0	0	501 496
Renteutgifter og omkostninger	0	0	0
Fordelte utgifter	0	0	0
Sum utgifter	8 470 000	6 850 000	4 133 461
FINANSIERINGSTRANSAKSJONER			
Avdrag på lån	200 000	0	127 536
Utlån	0	0	0
Kjøp av aksjer og andeler	250 000	0	243 990
Dekning av tidligere års udekkede merforbruk	0	0	595 181
Avsatt til ubundne investeringsfond	0	0	0
Avsatt til bundne fond	0	0	0
Avsatt til likviditetsreserven	0	0	0
Sum finansieringstransaksjoner	450 000	0	966 707
Finansieringsbehov	8 920 000	6 850 000	4 088 459
FINANSIERING			
Bruk av lån	-7 700 000	-6 850 000	-2 616 108
Salg av aksjer og andeler	-200 000	0	-23 961
Bruk av tidligere års udisponerte mindreforbruk	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån	0	0	0
Overført fra driftsregnskapet	0	0	-669 433
Bruk av disposisjonsfond	-1 020 000	0	0
Bruk av ubundne investeringsfond	0	0	0
Bruk av bundne fond	0	0	0
Bruk av likviditetsreserven	0	0	0
Sum finansiering	-8 920 000	-6 850 000	-3 309 502
Udekket / Udisponert	0	0	778 958

3. Selvkostberegning

Etterkalkyle 2007									
	Vann	Avløp	Renov.	Slam	Byggesak	Oppmåling	Plan	Feiing	Sum
Sum kostnader	938 519	1 233 524	4 234 204	653 961	519 842	780 258	114 260	494 285	8 968 853
Avskrivninger	311 347	368 166	195 717	0	0	59 686	0	0	934 916
Interne kostnad	246 979	258 483	329 482	22 663	502 358	339 833	88 838	138 102	1 926 738
Sum utgifter	1 496 845	1 860 173	4 759 403	676 624	1 022 200	1 179 777	203 098	632 387	11 830 507
Sum inntekter	1 275 289	1 584 169	4 578 375	851 743	928 308	1 138 915	143 890	448 892	10 949 581
Differanse	-221 556	-276 004	-181 028	175 119	-93 892	-40 862	-59 208	-183 495	-880 926
Dekningsgrad	85 %	85 %	96 %	126 %	91 %	97 %	71 %	71 %	93 %

Prognose 2008									
	Vann	Avløp	Renov.	Slam	Byggesak	Oppmåling	Plan	Feiing	Sum
Sum kostnader	980 752	1 289 033	4 424 743	683 389	823 235	815 370	431 000	516 528	9 964 050
Avskrivninger	311 347	368 166	195 717	0	0	59 686	0	0	934 916
Interne kostnad	258 093	270 115	344 309	87 000	524 964	355 125	92 836	144 317	2 076 758
Sum utgifter	1 550 192	1 927 313	4 964 769	770 389	1 348 199	1 230 181	523 836	660 844	12 975 724
Sum inntekter	1 335 000	1 849 000	5 000 000	853 000	1 150 000	1 150 000	400 000	500 000	12 237 000
Differanse	-215 192	-78 313	35 231	82 611	-198 199	-80 181	-123 836	-160 844	-738 724
Dekningsgrad	86 %	96 %	101 %	111 %	85 %	93 %	76 %	76 %	94 %

Fra 2008-2009:

Økning i %   13,00 %   6,00 %   5,00 %   0,00 %   15,00 %   6,00 %   20,00 %   15,00 %

NY prognose Prognose 2009									
	Vann	Avløp	Renov.	Slam	Byggesak	Oppmåling	Plan	Feiing	Sum
Sum kostnader	1 024 886	1 347 039	4 623 857	714 142	860 280	852 061	450 395	539 772	10 412 432
Avskrivninger	311 347	368 166	195 717	0	0	59 686	0	0	934 916
Interne kostnad	269 707	282 270	359 803	90 915	548 587	371 106	97 013	150 811	2 170 213
Sum utgifter	1 605 940	1 997 475	5 179 376	805 057	1 408 868	1 282 853	547 408	690 582	13 517 560
Sum inntekter	1 508 550	1 959 940	5 250 000	853 000	1 322 500	1 219 000	480 000	575 000	13 167 990
Differanse	-97 390	-37 535	70 624	47 943	-86 368	-63 853	-67 408	-115 582	-349 570
Dekningsgrad	94 %	98 %	101 %	106 %	94 %	95 %	88 %	83 %	97 %

4. Konsekvensjusteringer i driften

Det er forholdsvis store konsekvensjusteringer i 2009. Til sammen 10 millioner kroner. Av dette utgjør kompensasjon for lønnsoppgjør inkl pensjon og avgift 5,5 millioner kroner. Psykiatritilskudd som er innlemmet i rammetilskuddet fra 2009 med 2 millioner kroner. Økte utgifter barnevern/fosterhjem med nærmere 1 million kroner. Utvidet timetall jfr statsbudsjett, økning i elevtall og spesialundervisning med over 1 million kroner.

	Budsjett 2009	Budsjett 2010	Budsjett 2011	Budsjett 2012
0. Politisk styring- og kontrollorgan				
Lønnsøkning ink. Sos. Utg. (ordfører)	90	90	90	90
Møtegodtgjøring	-25	-25	-25	-25
Kursutgifter (folkevalgtopplæring)	20	20	20	20
IT-utgifter (ordfører)	3	3	3	3
Andre utvalg etter særlov	20	20	20	20
Valg	65		65	
Sum utgifter	173	108	173	108
1. Fellestjenesten				
Sentralt lønnsoppgjør 1.5.2008 kap 4	111	111	111	111
Lokalt lønnsoppgjør 1.5.2008	63	63	63	63
Lønnsoppgjør Fønk	70	70	70	70
Driftsutgifter ny kopieringsmaskin	15	15	15	15
Kontingent KS	33	33	33	33
Skatteoppkreverkontor	130	130	130	130
Lisenser faste avtaler (ansvar 101)	20	20	20	20
Overføring til andre kommuner	156	156	156	156
Lisenser faste avtaler (ansvar 104)	50	50	50	50
Forsikring personell - ligger i rammen, blir ikke belastet	-340	-340	-340	-340
Saksbehandlersystem sosial/barnevern, netto	30			
Utskifting pc'er etc hvert 4. år	300	300	300	300
Ovf Kirkelig Fellesråd	-2 244	-2 244	-2 244	-2 244
Sum utgifter	-1 606	-1 636	-1 636	-1 636
2. Oppvekst- og kulturetaten				
Sentralt lønnsoppgjør 1.5.2008	1 844	1 844	1 844	1 844
Sentralt lønnsoppgjør 1.5.2008 opprykk etter 15 år	176	176	176	176
Lokalt lønnsoppgjør 1.5.2008	498	498	498	498
Tilskudd til barn med nedsatt funksjonsevne i barnehage	-110	-270	-270	-270
Spesialundervisning barnehage	-90	-170	-170	-170
Skjønnsmidler	-600	-600	-600	-600
Tilskudd, private barnehager.	400	400	400	400
Spesialundervisning, lærertimer	270	510	510	510
Spesialundervisning, assistenttimer	60	140	140	140
SFO, spesielle behov	110	260	260	260
Alternativ undervisning	250	250	250	250
Økt timeressurs pga økt antall elever	140	330	330	330
Utvidet timetall jfr statsbudsjett	175	175	175	175
Utvidet timetall jfr statsbudsjett 2009	125	300	300	300
Utg. til gjesteelev i Konsberg	70	70	70	70
Refusjon IKT-veileder	-100	-100	-100	-100

	Budsjett 2009	Budsjett 2010	Budsjett 2011	Budsjett 2012
Refusjon gjesteelev	-50	-30		
Konsekvens av tap ved flom og brann, LK06	200	200	200	200
Økt husleie Flesberg samfunnshus	50	50	50	50
Kommunens andel til PPT-OT	120	120	120	120
UKM, Flesbergs andel	20	20	20	20
Økte rammer for å oppfylle DKO-plan	75	75	75	75
Økt statstilskudd 4,8% (av 7,8 mill)	-380	-380	-380	-380
Lærlinger	-60	-60	-60	-60
Frivillighetssentralen Husleie	60	60	60	60
Ramme frivillighetssentralen ovf fra Omsorg	194	194	194	194
Sum utgifter	3 447	4 062	4 092	4 092
3. Sosial- og barneverntjenesten				
Sentralt lønnsoppgjør 1.5.2008	57	57	57	57
Lokalt lønnsoppgjør 1.5.2008	107	107	107	107
Nye fosterhjem (3)	860	860	860	515
Refusjon fra Rollag	-344	-344	-344	-206
Ettervern	155	75		
Refusjon Rollag	-62	-30		
Barnevern	170	170	170	170
Ref Rollag	-68	-68	-68	-68
NAV etablering Flesberg og Rollag		-303	-303	-303
Refusjon Rollag etablering NAV		126	126	126
Kvalifiseringsprogram 4 år	336	336	336	336
Refusjon fra Rollag	-134	-134	-134	-134
Sum utgifter	1 077	852	807	600
4. Helse- og omsorgstjenesten				
Sentralt lønnsoppgjør 1.5.2008	1 124	1 124	1 124	1 124
Sentralt lønnsoppgjør 1.5.2008 opprykk etter 15 år	90	90	90	90
Lokalt lønnsoppgjør 1.5.2008	537	537	537	537
Teknisk utstyr Flesberg tunet	-60	-60	-60	-60
Økt transport utg	150	150	150	150
Økte utg vaskeri	150	150	150	150
Økte utgifter til bruker i annen kommune	200	200	200	200
Økte utgifter til overtid grunnet person mangel	300			
Psykiatritilskudd ovf rammetilskudd	2 000	2 000	2 000	2 000
Frivillighetssentralen ovf Oppvekst	-194	-194	-194	-194
Leger	100	100	100	100
Sum utgifter	4 397	4 097	4 097	4 097
6. Teknikk, plan og ressurs				
Sentralt lønnsoppgjør 1.5.2008	253	253	253	253
Sentralt lønnsoppgjør 1.5.2008 opprykk etter 15 år	54	54	54	54
Lokalt lønnsoppgjør 1.5.2008	366	366	366	366
Opplæring brannpersonell sluttdato endret til 2010		-50	-50	-50
Kartlegging biologisk mangfold - slutføring	-50	-50	-50	-50
Utslippgebyr	30	105	130	180
Konsumprisindeks vedlikehold kom. Bygg	40	80	120	120
Driftsutgifter brannvesenet	30	30	30	30

	Budsjett 2009	Budsjett 2010	Budsjett 2011	Budsjett 2012
Nytt anbud bygderenovasjon	125	125	125	125
Økte gebyrer bygderenovasjon	-125	-125	-125	-125
Økte driftsutgifter Moen Miljøstasjon	35	35	35	35
Økte gebyrer miljøavgift	-35	-35	-35	-35
Økt vedlikehold veier	350	350	350	350
Innføring av Tetra kommunikasjon - Brann	27	85	85	85
Utfasing eks samband	0	0	-18	-18
Innføring av matrikkelen innen oppmåling	30	30	30	30
Reduserte husleieinntekter kommunale bol.	74	74	74	74
Reduserte vedlikeholdsutgifter	-30	-30	-30	-30
Kommuneskogene	43	43	43	43
Økte lønnsutgifter brannmannskaper	30	30	30	30
Sum utgifter	1 247	1 370	1 417	1 467

7. Ymse

Premieavvik	2 000	2 000	2 000	2 000
Premieavvik 2009 + amortisering	-1 300	153	280	280
Reguleringspremie + 1,3% av pensjonsmidler	-1000	-1000	-1000	-1000
Rest lønnsoppgjør	159	159	159	159
Sum utgifter	-141	1 312	1 439	1 439

5. Kirke

Ramme fra 2008	2 244	2 244	2 244	2 244
Lønnsoppgjør	110	110	110	110
Sum utgifter	2 354	2 354	2 354	2 354